

Čeština

je

i

jazyk

můj



Sborník literární a tvůrčí soutěže

Čeština

je

i můj

jazyk

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,
v ruce držíte sborník příspěvků literární soutěže **Čeština je i můj jazyk**. Tuto soutěž, která je určena všem žákům základních a středních škol, pořádá META od roku 2010 přibližně každé dva roky. Letos, v roce 2015, tak proběhl již její třetí ročník.

Příspěvky, které naleznete ve sborníku, jsou příspěvky finálové, tedy ty nejlepší, které nám do všech tří ročníků soutěže přišly. Tak rozhodla odborná porota, složená pokaždé z osob, které samy jazykem dobře vládnou.

V prvním ročníku to byla spisovatelka Petra Hůlová, překladatel a nakladatel Erik Lukavský a hudebnice a básnířka Feng-yŭn Song. V druhém i třetím ročníku pak opět paní Feng-yŭn Song, nakladatelka a překladatelka Tereza Horváthová a básník a překladatel Petr Borkovec.

Smyslem soutěže je zamyslet se nad tím, co musejí překonávat a zvládat nerodilí mluvčí, když se poprvé objeví v české škole a začínají se učit česky. Nad tím, jaká je role češtiny jako jazyka, kterým spolu různí lidé komunikují a pomocí kterého se dorozumívají. Překování překážek se samozřejmě netýká jen školního prostředí a zdaleka se netýká jen cizinců. Jak poznamenává dále ve svém úvodu i Duong Ngyuen, vietnamská bloggerka a spolupracovnice METY, která se podílela na editaci sborníku, jako cizinec si člověk může připadat i ve své zemi a to i navzdory tomu, že dorozumívací jazyk ovládá výborně. O tom všem vypráví příběhy uvnitř této knihy.

Na závěr ještě technická poznámka: odborná porota při svém rozhodování nikdy neznevýhodňovala texty s pravopisnými či gramatickými chybami, hodnotila jejich literární hodnotu. Pro účely sborníku jsme se ovšem rozhodli soutěžní příspěvky mírně jazykové korektury podrobit. Odstranili jsme zbytečné gramatické chyby, snažili jsme se však textům ponechat jejich autentičnost, zahrnující například i jisté stylistickými či významové odchylky

Přeji Vám inspirativní čtení.

Zuzana Vodňanská

ředitelka META, o.p.s.

Pro cizince je zpočátku český jazyk nepřítel, protože mu nerozumí, a i kdyby nechtěl, tak se ho musí za každou cenu naučit, chce-li se v nové zemi zabydlet. Když si imigrant český jazyk dostatečně osvojí, stává se jeho nejlepším kamarádem, kterým se může spojit s vnějším okolím.

***Čeština je i můj jazyk** je soutěž, která má za cíl podněcovat žáky základních i středních škol k literární a tvůrčí kreativitě. Kromě toho je také nutí k zamyšlení, aby se pokusili vcítit do kůže cizince, který přijde do nové školy, do nového prostředí. Pro cizince je soutěž naopak příležitost podělit se o své pocity, zážitky a dojmy.*

Být cizincem není jednoduché. Nikam nezapadáte, svému okolí nerozumíte. Co ale vlastně znamená slovo cizinec? „Cizincem může být člověk z hlediska jazykové nebo národnostní odlišnosti, může jím ale také být uvnitř těchto sociálních skupin,“ píše jeden ze soutěžících. Jak tedy vidíme, cizincem můžeme být ve vlastní zemi.

Mezi příspěvky jsem vložila několik svých fejetonů. A to z toho důvodu, že jsem sama cizinec, který se za posledních dvacet let začlenil do české společnosti tak, že se Česká republika stala mým druhým domovem. A z mého prvotního nepřítele (češtiny) se stala moje láska, kterou se dnes i živím. Pár příspěvků jsem doplnila o krátké komentáře samotných autorů. Najdete je přímo pod jejich texty.

Duong Nguyen

Kristýna Klejdusová
16 let, 5. místo v kategorii jednotlivců
v 1. ročníku soutěže

Cizinka

Zmatená ze střípků, co posbírala z tramvaje,
polapená do vlastní pasti.

A venku obrázky, z těch střípků skládá je,
daleko od milované vlasti.

V krabičce špinavých zdí cizího města,
jak balerína tančí v piškotech,
řeči té nerozumí, neví kudy vede cesta,
tak přemýšlí o minulých životech.

Jejich svět je tady a ten její tam,
kráčí životem nejistě po ledu,
mezi světy propast, kterou sešít má,
led zatím ji udržel, tak kráčí kupředu.

Skrz ty oprýskané domy a závěje sněhu,
v koloběhu života se zaťatou pěstí,
prochází jak dítě, co zažilo něhu,
hledá a touží poznat své štěstí.

Matné stíny mlhy rozeznává snáz,
špínu z ulic jarní déšť odplavil,
v cizím městě dál ubíhá čas,
 pryč je prokletí, kdy se s ní nikdo nebavil.



Eliška Špačková

15 let, 3. místo v kategorii pro starší žáky

ve 3. ročníku soutěže

Můj hrdina?

Malá mořská víla!

**„Ano. Tu práci si opravdu musíte opravit.“
Věnuje mi stejně oslnivý úsměv, jaký na ni
upírám už od chvíle, kdy mě vpustila do svého
kabinetu. Ta stará ropucha. Horečně uvažuju.
Jiná strategie. „Mrtvá babička?!“ Ne. To ne-
můžu. Jednak jsem se na Houdkovou zrovna
tlemil jak bacil do lékárny, a navíc mi obě
oficiálně „umřely“ před půl rokem v rozmezí
několika týdnů. (= Zadala nám dva eseje.)
Třetí babička by mi už asi neprošla. Přemý-
šlej! Chvatně si v hlavě prolisťuju zbývající
scénáře. Nakonec vyberu „Snaživého
žáka – pravdivé přiznání“.**

**Nechám úsměv volně sklouznout z tváře,
trochu nahrbím ramena a zahanbeně stočím
koutky úst. Dlouze, nešťastně si povzdechnu
a váhavě skousnu spodní ret. „Já vím,“
zkormouceně protáhnu. „Opravdu se mi to
nepovedlo. Jenže mně sloh prostě nejde.
Dělal jsem na tom celý večer, abych si zlepšil
průměr... Pak nám vypadly pojistky a já zjistil,
že jsem si to zapomněl uložit.“ Smutně si
prohrábnu vlasy. „A jediné, co se mi ještě
podařilo dát dohromady...“ Výmluvně
kývnu směrem ke své stylistické atomovce,
kterou drží v ruce. Svěsím hlavu a napjatě
čekám na reakci.**

„Myslím, že se podceňuješ,“ soucitně se mě pokusí podpořit. „Jsi opravdu dobrý, když chceš. Neboj, věřím, že tvá příští práce bude lepší.“ V duchu zakleju. Nevyšlo to. Pak se pousměje a dodá: „Myslím, že pro tebe mám dobrou motivaci. Jen počkej do třídy.“ Otočím se a chystám se vyjít z kabinetu. „A Jendo?“ Otřesu se. Tak mi říká jenom babička. (Samo- zřejmě živá a čilá jako červík na rybářském háčku.) Profesorka mi podá přeložený list. „Nové zadání. Vpravo nahoře najdeš téma. Odevzdej mi to po zítřejší češtině.“ Zaskřípu zuby a bezmocně si papír vezmu.

MOTIVACE? Udeřím hlavou do klávesnice a ve vyhledávači se roztančí nesmyslná změt písmenek. Když z Houdkové vypadlo, že se jedná o další povinný úkol, tentokrát o něco jako chatování s lidmi, kteří nám byli přiřazeni v rámci školního projektu „Otevřené dveře“, docela jsem vypnul a jenom zíral na nepříliš kultivovaný znak vyrytý do desky mé lavice. Máma by mě za to nepochválila, nicméně perfektně vyjadřoval moje pocity a demonstroval náplň nadcházející hodiny – kulturní dědictví, jež nám zanechali naši předkové. Otřepu se, zasténám a dám se do vyplňování přihlašovacích údajů.

Vedle mého nicku „(K)HanibalX?!“ se objeví zeleně svítící **ONLINE**. Ani se nestačím zorientovat v uživatelském prostředí a už se na stránce objeví okno s dialogem.

aria: No konečně! Máš deset minut zpoždění,
„K-Hanibale“!
Zamračím se. Super!

(K)HanibalX?!: Jedl jsem.
aria: Koho?

(K)HanibalX?!: Ha, ha!

**aria: Chápu, výběr tvé přezdívky nemá
nic společného s tvou osobností.**

**(K)HanibalX?!: „Aria“ snad vyjadřuje
tvé nejniternější pocity?**



aria: Dá se
to tak říct.

(K)HanibalX?!: ...
???

Na chvíli se odmlčí.

aria:
Je to od „Ariel“.

(K)HanibalX?!:
JAKO TEN PRACÍ
PROSTŘEDEK???

aria:
Malá mořská víla!

(K)HanibalX?!:
Tu červenovlasou
holku s ploutví
místo nohou?

aria: ...Tvá učitelka
chce, abych ti
pomohla s ČJ.

*Bolestně se ušklíbnu.
Holka z disneyovky
mi bude dělat kázání.*

(K)HanibalX?!: Téma: Řeč. Povídej.

Chvíli jí trvá, než odepíše.

aria: Má to cenu a je to bezcenné.



(K)HanibalX?!: Nerozumím.

aria: Ani nevíš, kolik slov jde říci beze slov.

(K)HanibalX?!: Nerozumím.

aria: Rána nožem se zahojí. Rána způsobená špatným slovem nikoli.

(K)HanibalX?!: Nerozumím.

To je nějaká šílená filozofka, nebo co?

aria: Používej funkci Ctrl+C. Bude to pro tebe rychlejší.

Cože? Nerozu... Překvapeně zvednu oči ke svým posledním odpovědím. Aha.

aria: Nejkrásnější na řeči je, kolik má podob. A kolik výrazů. Proto se mi líbí čeština. Je opravdu rozmanitá. Ale ve světě přeplněném nepochopenými slovy a dlouhými zdmi neporozumění se všechno utápí v překladech. Ty nedokážeš vnímat ani svůj rodný jazyk. Musíš se zamyslet a pochopíš. Otevřít oči a uvidíš. Stačí udělat první krok a přestaneš se bát, že spadneš. Bát, že ti dojde dech. Jen se nadechnout a zpívat.

(K)HanibalX?!: Já bych se nebál, že mi dojde dech, ale že na mě sousedi pošlou policii.

aria: Jsi ztracený případ.

(K)HanibalX?!: Ani ne. Právě jsem začal s tou úvahou. První věta zní: Statečný člověk se nebojí smrti. Násilí. Statečný člověk se bojí,

že jednou otevře ústa a nebude moci říct jediné slovo. Protože jsou to právě slova, naše i cizí, která tvoří svět.

aria: Jsem hrdá, že jsem mohla poznat člověka, jako jsi ty, Jane Olmachu.

Přes obrazovku blikne upozornění:
aria OFFLINE

Když odevzdávám dalšího dne po češtině paní profesorce Houdkové svoji práci, dlouze se na mě podívá, ale neřekne ani slovo. Vráťím se do lavice. Jirku téměř nevnímám. Zaujme mě, až když monolog stočí k Otevřeným dveřím. „Měl jsem tam nějakýho cvoka, co pořád mlel o lokomotivách a jízdních řádech. Děs. To ti povím. Proč nás nutí psát si s takovýma...“ Zamračím se a chystám se něco namítnout. Vtom se k nám otočí Zuzi z přední lavice. „Jste nechutní,“ vyjádří svůj názor. „Takhle mluvit o postižených lidech...“ Vytřeštím na ni oči. Postižených? Protočí oči. „Vždyť to Houdková včera říkala. Otevřené dveře je organizace pro mladé lidi, kteří po různých úrazech ztratili schopnost řeči.“

Petra Řeháková, Lucie Studená,
Nikola Hlaváčková a Iva Černá
1. místo ve skupinové kategorii v 2. ročníku soutěže

Náš spolužák Saša

Jak ses ocitl v ČR?

Rodiče se rozhodli, tak jsem musel jet s nimi.
V Hradci měli známého, tak jsme jeli sem.
Rodiče pronajali byt, bylo to všechno zvláštní.
Rodiče neuměli také česky. Mamka tu zůstala
se mnou, protože jsem byl nezletilý, a táta
odjel do Ruska a posílal nám peníze. Teď už tu
žiju sám.

**Jak ses cítil, když jsi přišel na základní
školu a neuměl česky?**

Divně. Kolem mě mluvili všichni jako
mimozemšťané.

Jak tě přijali učitelé?

Většina učitelů mi vyšla
vstříc, ale pan učitel Kubíček
mě nenáviděl, protože jsem Rus.
Učil matematiku a nutil mě na doučování,
protože mi dával samé 5. Říkal mi: „Magore,
bude z tebe popelář!“



Jak tě přijali ve tvé nové třídě?

Někteří byli ochotní a vysvětlili mi učivo
a pomáhali mi, ostatní se mě báli a smáli se.

Jak dlouho ti trvalo, než ses aklimatizoval?

Asi 3 měsíce.



**Kolik jsi toho uměl česky, když jsi sem přijel?
Nic, ani „ahoj“.**

**Jak probíhalo vyučování?
Dva roky jsem seděl vzadu v lavici a jen jsem poslouchal.**

**Napadli tě fyzicky, nebo psychicky?
Ano, měl jsem spoustu problémů
jak fyzických, tak i psychických.
Nadávali mi kvůli mé národnosti.
Nadávali mi do kokota. Nevěděl
jsem, co to slovo znamená,
ale tušil jsem, že to bylo
špatné. Abych se ubránil,
začal jsem chodit na box,
který dělám dodnes závodně.**



**Kdy sis našel první kamarády?
První kamarádi byli cikáni. Ti se mnou neměli
problém. Říkali, že jsem z ruské mafie, a tak
se mě báli. Bavil jsem se s nimi do konce
8. třídy a pak jsem se jednoho rána probudil
a řekl jsem si, co jsem to za debila, že se**

bavím s cikánama. Potom jsem se asi rok s nikým nebavil. Potom jsem si našel ruského kamaráda jménem Saša. Potom jsem nastoupil na obchodní akademii, kde jsem si našel spoustu nových kamarádů, např. Martina L.

Jak se cítíš teď?

V pohodě, cítím se klidně. Všichni mě znají a já znám také všechny.

Chtěl jsi někdy zpátky domů?

Určitě, protože tam mám příbuzné, kamarády a cítím se tam doma. Lidé v Rusku se ke mně chovají jinak, protože tady mě pořád berou jako cizince. Doma jsem stejný jako oni, nedívají se na mě skrz prsty.

Jak ti jde teď učení v češtině?

Těžko, protože něčemu stále nerozumím, např. odborným pojmům.

A co účetnictví? Jak ti jde?

Začal jsem se snažit, takže jsem si opravil 5 na 4.

Jak často se vracíš do Ruska?

Každý rok na letní prázdniny.

Co budeš dělat doma?

Budu si užívat s rodinou a kamarády. Budu chodit k babičce na boršč, protože ho dělá nejlepší. Budu si také přivydělávat na nové auto.

Jak si budeš přivydělávat?

Budu u táty ve firmě kurýr. Budu rozvážet balenou vodu.

**Motivují tě rodiče, abys tu zůstal?
Myslím, že chtějí, abych tu zůstal, ale já chci
odjet do Německa.**

**Co tam budeš dělat?
Budu pracovat a dálkově studovat hotelovou
školu.**

**Proč jsi nešel rovnou na hotelovku?
Já nevím. Nevěděl jsem, co chci dělat. To až
tady jsem si uvědomil, že bych chtěl vlastnit
malý penzionek.**

**Jak se vaří v Rusku?
Vaří se úplně jinak než v Česku. Ke snídani
máme většinou rýžovou nebo vločkovou kaši.**

**K obědu v létě bývá vodní meloun a saláty,
protože tam jsou 40° vedra. Maso se jí až na-
večer, a říká se tomu šašlik. Šašlik je naložené
hovězí, beraní nebo vepřové maso s kořením,
cibulí a zeleninou. Stojí to přibližně 5 hodin
a pak se maso i zelenina napíchá na tyč, které
se říká šampur. Pak se to rožní na černém
uhlí. Potom máme golubci. To je maso s rýží
a cibulí, které se zabalí do zelného nebo
hroznového listu. Pak se to vaří ve vodě.**

**A co ti chutná tady?
Nejvíce houskové knedlíky s gulášem.**

Benjamín Horváth

11 let, 1. místo v kategorii pro mladší žáky

ve 3. ročníku soutěže

Japoneček v Praze

Byl jednou jeden takový, no docela roztomilý Japoneček, který se jmenoval Botan. Jednou si usmyslel, že by si mohl vyjet někam do ciziny, tak přemýšlel a řekl si, že by mohl jet do České republiky. V pondělí si objednal letenku na čtvrtek a to ne za málo peněz. A tu konečně přišel den, kdy měl odlítat. A tak si sbalil svoje saky paky a vyrazil, když doletěl, tak na letišti přišel nějaký pán a ptal se ho anglicky „chcete nějak pomoci?“ a Botan říká „Ani ne, na zmrzlinu mi nepřípadá nejlepší počasí, vždyť prší a slunce nikde!“ No to snad není možný, ti Češi jedí zmrzlinu za každého počasí, a krácel do hotelu, který si objednal. Pán, který stál u recepce, se ho ptá „jaké chcete číslo od pokoje?“ Botan mu říká „to snad není možný, jen přijedu a dva první lidé, které potkám, se zeptají, jestli nechci zmrzlinu.“ To je ale bláznivá ta Česká země, tohle bude asi hotel jen pro Čechy a jde do jiného hotelu a nad dveřmi je napsáno hotel Česká země a Botan si říká „je to tu zas hotel jenom pro Čechy.“ A hle, najednou vidí japonskou vlajku, „konečně někdo normální“, i prochází se nádhernou zahradou, kde je spousta starodávných soch a krásných květin, a náhle kolem něj projde muž v černém a povídá „co si přejete?“ a Botan mu odpoví „chtěl bych se tu někde ubytovat“ a muž na to „tak to tedy určitě ne, myslíte si, že můžete být ubytován

v japonském velvyslanectví?“ a náš cizinec si říká, no to snad ne, tak nesympatické lidi jsem zatím neviděl a odejde. Hle, uvidí další hotel, který se jmenuje Svět, a Botan si říká, to by mohlo být něco pro mě a tak vejde. Pán u recepcce se ho ptá „co si přejete. vážený pane?“ a Botan se rozzuří a křičí „copak tu umíte říkat, jenom jestli nechci zmrzlinu!“

Odejde a míří si to přímo na letiště, pak, když je na letišti, si vzpomene, že letenku nazpátek má objednanou až na pondělí, tak si objedná soukromé letadlo, protože má hodně peněz, a odletí domů.



Martina Zajacová

17 let, 5. místo v kategorii jednotlivců

v 1. ročníku soutěže

20. září 1989

Františku,

Twuj dopis sem přečtla asi stokrát. Nemužu se dočekát Twojého příjezdu. I když wím, že tě uwídím za necély mjesíc, každý den je mi po Tobě smutno. Pořad sédim na okně, patřím na kapky deště a wzpominam na ty nádhérne dny, které sme spolu stráwili. Stále slišim, jak mi spíwaš. Zaspíwaš mi ješče něgdy? Mám pocit, že po nawrátu z Hawirzowa se na swět diwam jinak, żywot pro mě má nowý smýsl a tím smýslem si Ty. Nigdy sem nepotkála takowego člowěka, jak ty. A nigdy sem se při žádnem jinem člowěku necitíla tak, jak cítim se při tobě. Moc tě miluju, doufám, že na nas taky wspominaš a že mi přijédeš zdrowy a stejne zabawny. Myslím, že se rodičom budeš libit. Néboj se toho, že ti přátéle říkáli o Polakach, že was Czechy nemame rádi. Každý je na tébe moc zwědáwy. Maminka wždycky čte se mnou twoje dopisy, powida, že jsi romantyczny. Tatínek je zabawny, děla si z nas žerty, ale bude na tebe hodny. Hláwně se ti budou libit moji bratrowe. Oni sou ti sami blazni, jako si ty. Tebe ale mam rada wic. Sou-sedi se tomu smjejou, „Iza se nam zakoukala do Pepika!“ powiedali. (Tady tak mluwi na káždeho Czecha.) Bonin se ti bude libit. Ukážu ti tady wšechno, můžeme jet na kólech na pole, na louki, do lésa a k moři. Wim, že ješče nigdy si moře newiděl. Chtielabym ti je ukazat jako prwni. Už nepotrafim usnout, stale o Tobě myslim a przedstawuji si, jak tu

budeš. U tébe je všechno v pořádku? Nemůžu se dočekat, promiň za chyby, umim jen to, co mně si naučil. PS: Na oběd ti zrobíme pierogi, o kterých jsem ti opowídala! A ty máš tatin-kowi zase przywiezt knedliki.

Miluji Tě! Navždy twoja Izabela

22. června 1992

Drahá Táňo,

nejprve sem ti chtěla poslat pohlednici, ale nic se mi tam nevlézlo. Navíc sem dopis už dlouho nepsála. Tak pohlédnici přikládám do obálky. Praha je překrásne město! Zítra zkusíme stihnout orloj, půjdeme na hrad a na hřbitov, kde se chci podívat na hrob Karla Čapka. Jediná knížka, kterou sem četla česky byla právě od něho. Máte úplně jiné hlavní město, než je Warszawa. Předstáv si, řekla sem jednomu prodavači sadrových obrázků, že Praha je nádherná stolice. On se na mně urazil a potom mi František řekl, že u vás stolice znamená výkal. V Polsku to znamená hlavní město. Myslím, že kdyby mi to manžel neřekl, tak tady, v Praze chválím stolicí úplně každému. František se mi pořád směje. Nejraději bych v Praze bydlěla, kdyby to tady nebylo tak dráhe. Tady je cizinců moc a každý se na nás usmívá. Nikomu tady nevadí, že je někdo z jiného státu. Někteří číšníci dokonce mluvili polsky! Bohužel budu muset za týden jet do Těšína, na hranici pro razítko do pásu. Na ty papíry si počkám totiž ještě sedm měsíců, do té doby v Česku prostě neexistuju a musím každé dva týdny dávat do pasu razítko, jako turistka. Za chvíli nebudu mít v pásu místo. Zátim na to nebudu myslet a prohlidnu si Prahu. Jsem tak ráda, že sem si našla nějakou kamarádku, ktéře můžu psát

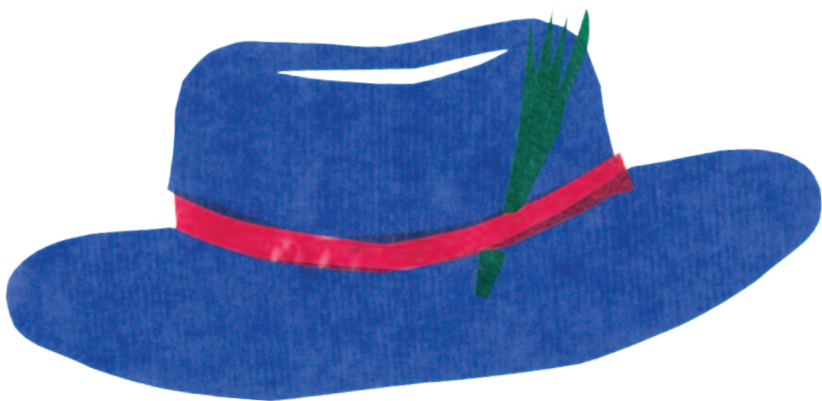
dopis. Jinak bych v tom městě byla skoro sama. Některým prostě vádí, že jsem polka. Byla sem v obchodním centru v Havířově koupit topení, když prodáváčka uslyšela, že jsem polka, hned nadávala i když sem vůbec nevěděla proč. Odešla sem s pláčem. Odpovědne tam František šel se mnou, vynadal te prodáváče a donutil ji, aby se mi omluvila. Ale k čemu mi to je, když se tády na poláka tolik lidi podívá křívě. Chci se někomu omluvit za výslovnost, hned slýšim, že kdybych chtěla, tak rozumím, a že mám se naučit mluvit, jestli tady hodlám žít. Chci si koupit boty, dostanu vynadano, že jsem polka. Chci si schovat nákup u pokládky, dostanu vynadano, že jsem polka. Chci si koupit lístek na vlák, dostanu vynadano, že jsem polka. Soused sláví Vánoce, při tom ani nevěděl, kdo to je Ježíš, a klepe na hlavu, že du do kostela, že my polacy všichni sme takovi. Já vím, že z časem se všému naučím, a pak nikdo nepozná, že nejsem češka. Zatím se tak daleko od maminky cítím strašně sama a bezmocná. Díky bohu, že se najde pár lidí, jako jsi ty a tvůj manžel. Až se z Prahy vrátíme, určitě přijed'te zase k nám na kávu. Pozdrav manžela ode mně i Františka!

Iza

3. března 1993

Vážená paní Zajacová,
děkuji za milý pozdrav a gratuluji k narození dcery. Omlouvám se, že odepisuji až teď, byl jsem v Brně. Chci Vás o něco požádat. K dopisu jsem přiložil text, který bych potřeboval do příštího měsíce přeložit do polštiny. Je to žádost o zapůjčení kompletní sbírky klobouků z krakovského muzea do Havířova na výstavu, o níž jsem Vám vyprávěl, doufám, že přes to,

že jste na mateřské dovolené, se dostavíte alespoň na vernisáž. Bohužel ale neumím polsky a nikoho jiného, kromě Vás, neznám. Uvědomuji si, že teď budete mít spoustu starostí s novým přírůstkem do rodiny, ale moc Vás prosím, abyste si na mě udělala čas a text přeložila. Nemusíte jej posílat, jen zavolejte a já pro něj někoho pošlu. Ještě jednou moc děkuji. S pozdravem Jiří Ševčík.



5. června 1998

Milá babičko a dědečku,
už se nemůžu dočkat léta, v notýsku odpočítávám dny do mého odjezdu. Už se moc těším na vás, na zahrádku, na můj pokojíček a na strejdu Tomáše. Už jsem si chtěla zabalit kufr, ale maminka mi to nechce dovolit, protože když budu zlobit, nikam nepojedu. Tak musím být hodná. V srpnu pojedu za druhou babičkou do Polska, k moři. Doufám, že vám to nevadí. Slíbila jsem, že se naučím padesát slov polsky. Umím zatím jenom třicet. Až přijedu, tak vás je naučím. Už se musím jít koupat. Posílám tisíc pusinek.
Martínka (s maminčinou pomocí.)

Nguyen Nhu Viet Anh

11 let, 1. místo v kategorii pro mladší žáky

v 2. ročníku soutěže

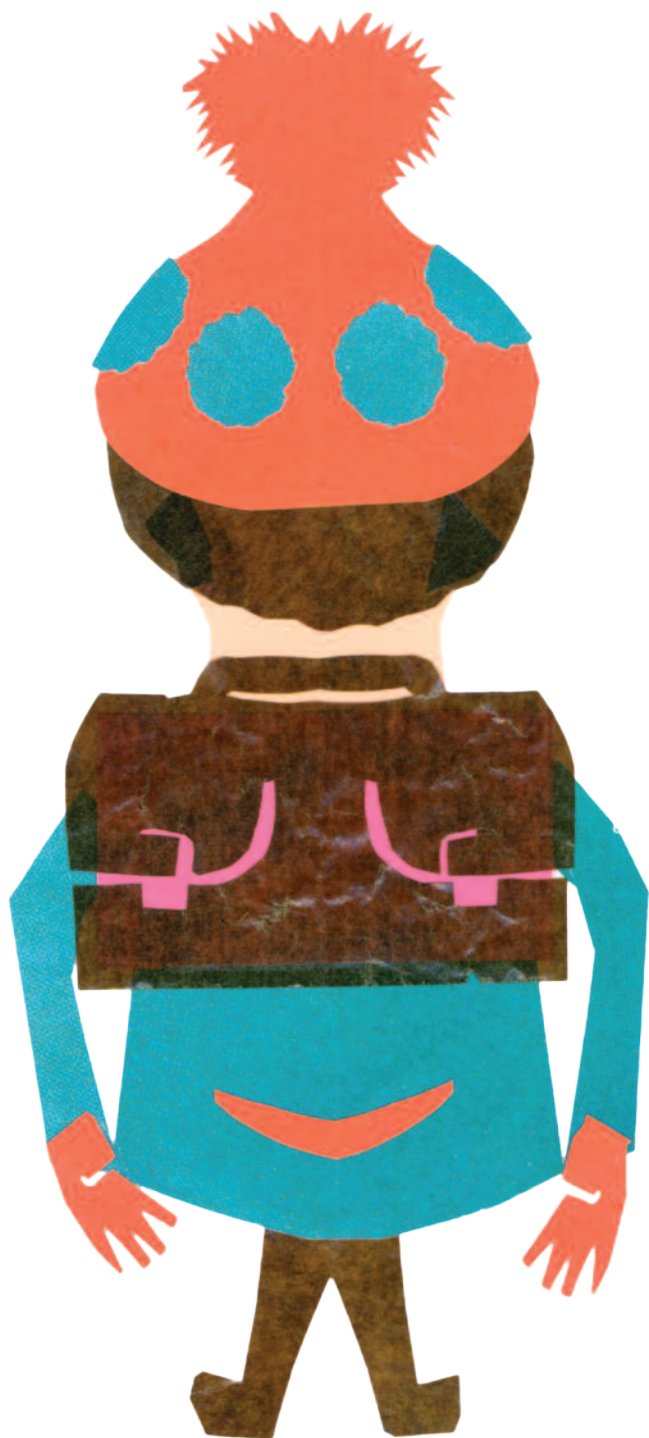
Bohemia

Jednoho dne mi máma řekl, že se stěhujeme do světa Bohemia. Já jsem si myslel že si máma dělá srandu a když jsme dorazili na místo, tak jsem mel oči úplně do kořán a pusou otevřenou tak moc, že by se mi tam vešel dokonce i medicinbal, pak jsem se zeptal jak se tam mluví, máma mi řekla že bohemsky. Ale já neuměl bohemsky ani jsem nevěděl že svět bohemia existuje máma mi řekla že půjdu do školy.

Druhý den jsem šel do školy, dali mě do 1. třídy i když mi je 11 let asi mě dali do 1. třídy jenom kvůli tomu že neumím bohemsky. Měli ji hezčí než jsem si myslel, ale měli ji o hodně menší kvůli tomu že v bohemii žijou menší lidi než jsem si myslel zvyklí za obra a za tlustého tvora a to se mi vůbec nelíbilo. Byla to zatím 1 věc, která se mi nelíbila tak jsem to nechal na pokoji kdy jsem přišel do třídy tak jsem se bál kvůli tomu že jsi něco udělám protože tam měli tak malý židle stoly dokonce měli a dokonce měli malou třídu. Já jsem musel přeležat stoly a židle a když jsem vstal tak jsem se bouchnul do hlavy a když jsem si chtěl sednout tak jsem si sedl na 2 židle nevím sice proč ale všechny děti na mě pořád koukali z vykulenýma očima dokonce i paní učitelka.

To už byla 2. věc co se mi nelíbila. Pořád jsem to nechal být ale stejně jsem chtěl vybouchnout, tak začala hodina všichni se mnou měli seznámit jenom jsem věděl jak se jmenují teda myslím paní učitelka uměla anglicky tak jsem ji řekl anglicky že neumím bohemsky ona to řekla dětem bohemsky a začala se smát děti se smáli také a pak mi paní učitelka řekla anglicky co taky teda dělám když neumím bohemsky a začala se ptát dál a děti se smáli o hodně víc než před tím za chvíli přestali a začali jsme se učit. Ničemu jsem nerozuměl a spolužáci se mi začali pošklebovat a také nadávat. Bohemsky, to už byla třetí věc, která se mi nelíbila tak jsem odešel ze třídy a nikoho jsem neposlouchal ani paní učitelku. Paní učitelka mi říkala ať se vrátím, rozuměl jsem ji protože to řekla anglicky ale já jsem ji ignoroval stejně jsem potřeboval na záchod tak jsem šel a když jsem byl na záchodě tak mi začali chybět kamarádi ze staré školy a také můj starý pokoj mi chyběl, ale nejvíc mi chyběla moje postel kvůli tomu že jsme ji tam nechali.

Ta nová postel byla moc měkká a nemohl jsem v ní moc spát prostě byla na nic, nakonec mě paní učitelka mě našla a chtěla mi dát poznámku ale byl jsem na ní drzý tak mi dala napomenutí třídního učitele, pak jsem šel zpátky do třídy. Všichni na mě koukali jako kdyby mě chtěli zabít a něco si pořád šeptali myslím že si šeptali jak mohl být tak drzý a proč jsem odešel ven ze třídy já jsem si říkal že mě určitě podcenili ale nepodcenili mě byli zklamaný protože ode mě očekávali o hodně víc protože oni dělali už horší věci než já to co jsem udělal je jenom maličkost oni paní učitelce nadávali, bouchali a dokonce kvůli



těm dětem jí už třikrát vyhodili z práce, ale vždycky jí zachránila 1 holčička jménem Azylfu, ale za chvílí přijde paní ředitelka a moje mama vypadala rozčíleně kvůli tomu jak jsem odešel ze třídy tak během 25 minut řešili proč jsem odešel když jsem se vrátil z ředitelny tak už začala přestávka myslel jsem že už byla velká přestávka ale už bylo po velkém takže jsem se nestihl najíst ani jsem nestihl sníst půlku svačiny. Za chvíli začala hodina o hodině jsem dojídal, učitelka mě napomenula, ale já pořád jedl tak mi vzala žákovskou já jsem pak vykřikoval tak mi dala poznámku, pak mi dala pětku do žákovské kvůli tomu že jsem podváděl z učebnice, takže jsem se koukal ke spolužákovi a udělal jsem si taháky z učebnice. Bylo to poprvé co jsem si udělal taháky protože jsem nerozuměl bohemsky, ale bylo mi to jedno kvůli tomu že jsem si myslel že moje máma neumí bohemsky ale ona se to naučila už než jsme odjeli do Bohemie, ale stejně přijel táta, tak mi to podepsal když zase začala přestávka tak jsem svojí svačinu snědl pak už nabylo nic zajímavého tak skončila škola a šel jsem domů a už jsem do té školy nikdy nevšel...

Martina Pamánková

10 let, 2. místo v kategorii pro mladší žáky

v 2. ročníku soutěže

Můj první školní den v zemi Bohémie

Jako každý den jsme přišla domů a už, už jsem chtěla odhodit aktovku, jenže jsem si na chvílku myslela, že jsem v nějakém hrozném snu. Na chodbě nic nebylo. Otevřela jsem dveře do obývacího pokoje. Před očima se mi zatmělo. Na místo obrázků, záclon, květin, koberečku, skleněného stolu a dalších věcí, které jsme normálně měli v obýváku, byla uprostřed pokoje jen velká hromada modrých naplněných igelitových pytlů. Zůstal jenom gauč. Zpoza rohu se najednou objevila mamka. Zděšeně jsem na ni koukala. Asi měsíc před tím, než se v našem obýváku objevila ta veliká hromada, se mamka začala chovat divně, ale tohle bych vážně nečekala. Usmívala se. Viděla můj zděšený výraz a tak mě pohládila po vlasech, vzala mě za ruku a posadila se na gauč. Sedla jsem si vedle ní. Podívala se na mě a řekla: „Budeme se stěhovat do Bohémie.“ Byla jsem překvapená a zároveň naštvaná. Mamka dál pokračovala ve svém vyprávění. Říkala, že v Bohémii je krásná příroda, mnoho zvířat a auta jezdí místo na benzín a naftu na oxid uhličitý. Hlavou se mi honilo mnoho myšlenek... Co kamarádi? Bude se tam stěhovat i tatka a celá naše rodina? Mamka viděla, že jsem zamyšlená a jako by mi četla myšlenky, řekla: „Neboj, stěhujeme se tam úplně všichni z naší rodiny

a nové kamarády si tam určitě brzo najdeš.“ – „Ale já nechci nové kamarády!“ zakřičela jsem. „S tím se bohužel nedá nic dělat. Účastnili jsme se projektu pro Bohémii a dostali jsme tam všichni novou práci.“ – „Kdy se stěhujeme?“ zeptala jsem se tiše mamky. Mamka mi odpověděla, že stěhovat se budeme už příští týden. Měla jsem tedy čas na posledních pár dnů se svými kamarády. Vstala jsem z gauče a zavolala jsem holkám, ať přijdou na návštěvu.

Když k nám dorazily holky, zděšeně se dívaly a rozhlížely kolem sebe. Podívaly se na mě a skoro naráz se všechny holky zeptaly, co to znamená. Podívala jsem se na mamku a ta pochopila, že nejsem schopna v tu chvíli vůbec mluvit. Všechny jsme si posedaly a mamka to začala holkám vysvětlovat. Po tvářích mi začaly téci slzy. Už jsem to nemohla vydržet. Holky mě objaly.

Ten večer jsem nemohla vůbec usnout. Přemýšlela jsem, jaké to bude v Bohémii a co škola, kamarádi, vždyť neumím bohémsky. Smutkem jsem usnula asi až po dvou hodinách. Zdály se mi samé sny o Bohémii. Představovala jsem si ji přesně podle mamčina popisu. Akorát ta auta mi nedávala smysl. Ráno, když mě mamka přišla vzbudit, koukala, že už jsem vzhůru a oblečená. Takhle už to bylo každé ráno těch pár dnů před stěhováním do Bohémie.

Nastal ten osudný den. STĚHOVÁNÍ. Už hned ráno kolem šesté hodiny pro mě mamka přišla do pokojíčku, abych se šla nasnídat, protože nás čeká dlouhá cesta do Bohémie. Oblékla jsem se, vyčistila zuby a šla na snídani. Nechtělo se mi nikam odjíždět a tak jsem se vlekla. Dole už bylo rušno. Za rohem

jsem spatřila tatku a rozběhla se za ním. Když jsem k němu doběhla, uviděla jsem v kuchyňském koutě i babičku s dědou a tetou. Pak jsem uslyšela někoho volat své jméno. Otočila jsem se a bylo to moji bráškové a volali, jestli už se těším. Tatka mě objal a říkal, že s ním mohu jet v autě, pokud budu chtít. Souhlasila jsem.

Cesta mi přišla opravdu dlouhá, ale přitom trvala jenom pět hodin. Tatka zabočil do krásné dlouhé ulice a tam zastavil před velkou budovou. To byla bohémské škola. Vystoupili jsme a tatka se se mnou rozloučil, dal mi pusu a podal mi tašku s nápisem Bohémie. Došla jsem k velkým otáčecím dveřím a strčila do nich. Nevěděla jsem, kam mám jít. Popošla jsem pár kroků a přede mnou se najednou objevila vysoká paní. Usmívala se. Česky jsem jí pozdravila. Dívala se na mě jako na zjevení a vzala mě za ruku. Dovedla mě ke dveřím, na kterých bylo něco napsáno, nemohla jsem to přečíst, ale pochopila jsem, že je to název třídy. Paní mě popostrčila a naznačila, ať vejdu dovnitř. Otevřela jsem dveře a řekla jsem: „AHOJ“. Celá třída se začala smát. Rozhlédla jsem se kolem sebe a uviděla krásně vymalovanou třídu a na zdi za mnou jsem uviděla zvláštní přístroj vzdáleně připomínající interaktivní tabuli. Paní učitelka mě vzala za ruku a posadila mě vedle milé dívky, která se mi jediná nesmála. Paní učitelka něco zagestikulovala rukama a celá třída ztichla. Každý si něco mumlal pro sebe. Paní učitelka pro mě došla k lavici a doprovodila mě před ten přístroj. Z přístroje se po chvílce vysunul mikrofon, před který si stoupla paní učitelka a začala bohémsky mluvit. Vůbec jsem jí nerozuměla. Pak mi podala mikrofon



a pokynem ruky mi naznačila, ať začnu mluvit do toho mikrofonu. Když jsem něco řekla, z krabice se to ozvalo v bohémštině. Celá třída mi po mém vyprávění o sobě zatleskala. Až po vyprávění jsem si všimla, že ve třídě je jenom patnáct dětí. Šla jsem si sednout. Paní učitelka mi na lavici položila učebnice a pracovní sešity. Dívka se na mě otočila a podala mi slovník s názvem Z češtiny do bohémštiny. Našla jsem tam věty při seznamování. Tak jsem dívce ukázala větu – Jak se jmenuješ? „Bakaky,“ odpověděla dívka a usmála se. Začala výuka. Paní učitelka ukázala na můj slovník a poprosila Bakaky, aby mi našla všechno, co říká. Bakaky byla moc šikovná a všemu co paní učitelka říkala, jsem díky ní rozuměla.

Bylo na konci poslední hodiny. A místo zvonění se ozvalo něco v bohémštině a pak

jen pro mě v češtině – Konec výuky. Seběhla jsem ze schodů, proběhla točitými dveřmi a tam na mě čekal táta. Místo jeho modrého auta seděl ve vznášejícím se zeleném. Nasedla jsem a podivila jsem se. „To je naše nové auto,“ řekl táta. Ted’ už jsme vyrazili k našemu domu. Byl veliký, žluto-oranžový, zkrátka byl moc krásný. Před domem i za domem byla nádherná zahrada. Já se běžela nedočkavě podívat do mého pokoje. Byl úžasný. Táta na mě z venku zavola, že mě doveze za mamkou domů. Běžela jsem dolů, rozloučila jsme se a nasedla do auta. Táta mě odvezl domů k mamce. Mamčin dům byl také veliký, měl zelenkavou barvu a byl také moc krásný. Rozloučila jsem se s tátou, přivítala s mamkou a běžela prohlédnout celý náš dům. Moc se mi líbil. Pak mě mamka zavolala k večeři a u večeře jsme spolu probraly zážitky celého dne. Když jsem si šla lehnout, vzpomněla jsem si na kamarádky a rozhodla se, že jim druhý den zavolám. Po zážitcích z celého dne jsem únavou brzy usnula.

Pamatuji si to jako včera. Bylo mi osm a čekám na letišti na letadlo, které mě odveze za tátou do vzdálené Evropy. Objímá mě babička a pláče. Já se cítím rozpolcená. Je mi líto, že už nebudu denně vídat milovanou babičku, ale zároveň se těším na tatínka, kterého jsem neviděla už celý rok.

První den ve školce byl ve znamení kulturních rozdílů. Všichni měli bačkůrky, punčošky a zástěrky. Jenom já jsem byla na boso, v kalhotách a bez zástěrky. Navíc jsem byla ze všech nejstarší. Do Čech jsme s mamkou přijely za tatínkem, když mi bylo osm. Ihned jsem nastoupila na půl roku do školky, abych se rychle naučila jazyk.

Pamatuji si, že se mi do školky vůbec nechtělo. Mám to zaryté v paměti, jako kdyby to bylo včera, jak mě tam tatka první den doprovodil. Přezouvala jsem se v šatně, mezitímco tatka mluvil s ředitelkou školky. Byla tam se mnou ještě jedna malá česká holčička, už si nevzpomenu na její jméno. Vybavuji si ale přesně její krásné blondáté lokny a jasně modré oči. A taky to, že jsem jí děsně záviděla krásné růžové bačkůrky a zástěrku s medvědí Pú.

V září jsem nastoupila do druhé třídy, poté, co jsem udělala zkoušky z češtiny. Přivítala mě paní učitelka Jandová. Pro mě byla ideálem všech paní učitelek – krásná, hodná, usměvavá a každý den nám hrála na kytaru a učila nás písničky. První týdny jsem se ve škole moc nechytala. Hlavně jsem nerozuměla zadáním domácích úkolů. Nicméně paní učitelka byla hodně trpělivá a vždy mi to po hodině vše srozumitelně vysvětlila.

Můj první den v Bohémii byl plný nedorozumění. Spolužáci ke mně chodili o přestávkách se představit, ale já jim vůbec neodpovídala a jenom jsem mručela. Nerozuměla jsem, co mi říkali, a bála jsem se, že mi nadávají. Dodnes, když se s nimi sejdu, tak společně vzpomínáme a smějeme se tomu.

Duong Nguyen

Tereza Dvořáková

13 let, 3. místo v kategorii pro mladší žáky

v 2. ročníku soutěže

Můj první školní den v zemi Bohémie

„Smím vám nabídnout něco k pití?“ zeptala se mě jedna z letušek. Zdvořile jsem odmítla a doufala, že brzo odejde. Nechtěla jsem se s nikým bavit. Opřela jsem si čelo o studené okénko a začala plánovat nějakou pomstu svým rodičům za to, co mi udělali. Mohla bych ze svého nového domova utéct. Nebo udělat nějaký průšvih v mezinárodním měřítku, to by pro ně byla hrozná ostuda! Anebo bych mohla začít kouřit nebo fetovat, to by s nimi taky pořádně zamávalo... Ne, nic z toho se nemohlo vyrovnat tomu, co udělali oni mně! Chce to něco fakt geniálního... No, třeba budu mít štěstí a tohle letadlo bude mít nehodu!

Při té představě jsem se na sedadle spokojeně zavrtěla. Jistě, mí spolucestující si nic takového nezaslouží, ale mí rodiče ano, a to je hlavní. Je to přehnané? Tak se zkuste vcítit do mé situace: Rodiče jsou příliš zaslepení svou prací a na vás jim nezbývá čas. Z Bohémie vás pošlou za nějakou vzdálenou tetou do Indie, vám je v tu dobu teprve pět let a na indický venkov si zvyknete velmi rychle. Takhle si žijete devět let. Jenže pak si vaši rodiče vzpomenu, že tu vlastně ještě pořád jste a zjistí, že nad vaším životem úplně ztratili kontrolu. A co je nenapadne? Najednou vás zase chtějí zpátky!!! Je jim jedno, že ten kousek země a těch pár lidí milujete víc než celou Bohémii.



Že pro vás teta Gíta znamená víc než oni dva dohromady. Né, oni na vás přece mají právo! Jako byste byli něco, co lze vlastnit! Přitom byste se vsadili, že ani pořádně nevědí, jak se jmenujete, jak vypadáte, jaké máte zájmy... Teta Gíta, ta o vás ví všechno a není to jen proto, že je vědma. Máte jí rádi a říkáte jí úplně všechno. Vaši si vzpomněli jedině na to, že nemáte zajištěné „solidní“ vzdělání. A protože jsou oba velice úspěšní právníci, jejich dítě přece nemůže vystudovat pár tříd a dál „nedělat nic“. Samozřejmě bychom mohli dlouze diskutovat o tom, co znamená „solidní vzdělání“ a „vystudovat pár tříd a dál nedělat nic“. Já si pod pojmem „solidní vzdělání“ představím každou průměrnou školu. Vystudovat pár tříd a dál „nedělat nic“ by mi úplně vyhovovalo, v Indii jsem každé prázdniny pracovala se slony, kteří pak hráli v několika filmech, a od té doby nechci dělat nic jiného. Rodiče to určitě budou považovat za mimořádně podprůměrnou práci. Ale i kdyby mi to dovolili, stejně budou přesvědčení o tom, že i tak potřebuju nějakou prestižní školu. Tak co, už teda máte nějakou představu? A pořád vám připadá moje přání spadnout s celým letadlem přehnané? Možná že trochu je. Ale rozhodně to nic nemění na tom, že mým rodičům nikdy, NIKDY neodpustím!

Na letiště jsme přiletěli bez sebemenších potíží. Třeba to je nakonec dobře. Moc jsem se v té gigantické budově neorientovala, snažila jsem se jen sledovat cedule s nápisem „Exit“.

„Carol! Carol! Holčičko moje!“ Přes celou halu se ke mně hnala nějaká postarší blondýna. Za ní pospíchal vysoký tmavovlasý muž, kterému jsem byla nějak nápadně podobná.

Tak tohle museli být mí rodiče. Mám pocit, že „Carol“ je mé pravé jméno, jenže v Indii mi takhle nikdo neříkal. Teta Gíta mi dala jméno „Lalita“, prý kdyby mohla mít vlastní dceru, jmenovala by se právě takhle. Mně se to jméno líbilo. Lalita. Zní to tak vesele! Ale veselá jsem teď nebyla ani trochu. Oba dva mě objímali a něco si mezi sebou povídali, já jim ale nerozuměla. Od tety jsem nějaké ty základy bohémštiny pochytila, ona tu totiž taky jednu dobu žila, ale rozhodně jsem neuměla tolik, abych se bez problému dorozumívala s ostatními. Moc jsem si neuměla představit, jaké to asi bude ve škole, když nerozumím ani vlastním rodičům!

Cestou do svého nového domova jsem jim lámanou bohémštinou vyprávěla o Indii, tetě Gítě, o slonech, o škole... Samozřejmě jsem neustále zdůrazňovala, jak moc bych se tam chtěla vrátit.

Večer jsem je ještě zaslechla, jak spolu o něčem vášnivě diskutují. Myslím, že se to týkalo mojí bohémštiny a školy, do které jsem měla nastoupit. Skoro celou noc jsem pak brečela do polštáře.

Ráno jsem od táty dostala mapku metra, kterým jsem měla každé ráno dojíždět do školy. Je nutné říkat, že mi ta mapka byla platná asi jako padák v ponorce? Pro jistotu jsem se nenápadně držela mých vrstevníků, oblečených do stejné školní uniformy, jakou jsem musela nosit i já. Rozhodně nebylo nic příjemného mít to na sobě, na druhou stranu to všem zabránilo smát se mému oblečení, v Bohémii bylo přece jenom trochu neobvyklé.

Jen co jsem přišla do třídy, zapadla jsem do poslední lavice úplně v rohu a snažila se být co nejvíc nenápadná. Bylo mi jasné,

že vzbudím dost pozornosti, hned jak otevřu pusu. Než jsem tu myšlenku stihla nějak rozvést, přišla do třídy nějaká hubená ženská se šedivými vlasy vyčesanými do úhledného drdolu, na nose měla brýle a vypadala, že smysl pro humor nebude její silná stránka. Naivně jsem si myslela, nás třeba jen přišla přivítat ředitelka nebo tak něco. Teda spíš jsem v to doufala. U nás v Indii vypadali učitelé o tolik vstřícněji! Z celého jejího uvítacího proslovu jsem rozuměla jen „Vítám vás zpátky ve škole!“ a „Máme mezi sebou novou studentku.“ Po téhle větě se na mě všichni otočili; asi čekali, že něco řeknu. Vykoktala jsem něco jako: „Jmenuju se Lalita a devět let jsem bydlela v Indii, takže neumím moc dobře bohémsky.“ Ale to jim asi došlo, protože při každé mé chybě se někdo zasmál. Zrudla jsem a radši si zase sedla. Paní Andersonová, tak se, aspoň myslím, jmenovala ta učitelka, se sice třídu snažila nějak uklidnit, ale i tak jsem cítila všechny ty udivené pohledy mých nových spolužáků. Taky mě trochu překvapilo, že se tu normálně vyučuje hned první den, že máme na každý předmět jiného učitele a že jsme skoro na každou hodinu v jiné učebně. Ani rozvrh jsme nedostali! A já s sebou neměla jedinou učebnici, což mi na oblíbenosti mezi učiteli taky moc nepřidalo. Další skvělý kousek se mi podařil o polední přestávce, když jsem se málem přizabila o něčí aktovku, která se válela u stolu, kam jsem si chtěla sednout a v klidu se najíst.

Asi by se nic nestalo, kdybych při tom nepolila paní Andersonovou jahodovým mlékem. Pomyslela jsem si, že na téhle škole do dalšího ročníku neprolezu, ani kdybych měla samé jedničky až do konce roku.

A to se mi samozřejmě nepodaří ani náhodou. Potom mi někdo poradil, abych si došla za sekretářkou pro ten rozvrh, co mi chyběl. Ale copak já věděla, kde má kancelář? A tak jsem kvůli tomu přišla pozdě na další hodinu. Nikoho nezajímalo, kde jsem byla a proč jdu pozdě, prostě jsem porušila školní řád a musela jsem zůstat ve škole ještě o hodinu déle než ostatní. No vážně, čím dál tím lepší! Ale možná můžu být ráda, že jsem se nepotkala s majitelem té aktovky, která to tím mlékem taky trochu schytala...

Paní Andersonová, která na mě měla tu hodinu dávat pozor, mi dala za trest opsat celý školní řád. Poočku jsem sledovala její flekatou blůzku a neubránila jsem se úsměvu. V duchu jsem se ptala sama sebe, jestli by mi to dala celé opsat, i kdyby věděla, že nerozumím ani třetině z toho. Celou dobu přecházela po třídě sem a tam a mně se z toho pomalu začínaly ježít vlasy. Snad nikdy jsem neslyšela otravnější zvuk než klapot jejích podpatků!

„Víte, slečno,“ oslovila mě, když jsem konečně položila tužku, „já vím, že jste vyrostla na úplném konci světa, ale to není žádná výmluva pro vaši neznalost etikety!“ Mluvila pomalu, asi aby si byla jistá, že rozumím úplně všemu. Všemmu jsem sice nerozuměla, ale smysl jsem pochopila a to bylo asi to hlavní. „Omlouvám se.“ Hrozně ráda bych utrousila nějakou drzou poznámku, jako třeba ať si nechá své názory na Indii pro sebe, ale to bych potřebovala znát víc slovíček a umět skloňovat. Že se omlouvám jsem během jejího monologu zopakovala ještě několikrát, i když jsem vůbec netušila, jestli už náhodou nepřešla na úplně jiné téma, protože mluvila pořád rychleji a rychleji. Nakonec jí asi došlo,

že jí buď neposlouchám, anebo jí vůbec nerozumím a pustila mě domů.

V momentě, kdy jsem otevřela dveře našeho domu, mě čekalo obrovské překvapení. Na židli seděla ubrečená mamka a v ruce držela dopis. „V pohodě?“ Zeptala jsem se. Mamka se na mě smutně usmála a podala mi dopis, který si tak dlouho prohlížela. Písmo jsem poznala okamžitě: teta Gíta! První strana dopisu byla v bohémštině, druhá v mé mateřštině. Byla jsem hrozně zvědavá. Psala o tom, jak se jí po mně stýská a tak podobně, ale ta nejdůležitější informace mě málem položila. Ona se o mě s rodiči soudila a vyhrála!!! „Proč jsem o tom nevěděla?“ zeptala jsem se ohromeně. „Byly by to pro tebe starosti navíc. Víš, my jsme tě tu s tátou chtěli už dávno, ale teta Gíta tě sem nikdy nechtěla pustit, tak jsme se rozhodli řešit to soudně. Vypadalo to pro nás celkem slibně a podařilo se nám tetu Gítu přemluvit, aby tě sem pustila dřív, než začne škola. Ale nakonec ten soud vyhrála ona. Moc mě mrzí, jestli jsme tě zklamali tak, jak říkáš...“ Pak se mamce zlomil hlas. Takže takhle to doopravdy bylo?! „To jsem nevěděla, myslela jsem, že jste se na mě úplně vykašlali!“ Objala jsem ji a dlouho jsme obě brečely. Zdá se, že si s tetou Gítou budu muset vážně promluvit. I když jsem se zpátky do Indie ještě pořád těšila, věděla jsem, že jsem udělala velkou chybu, když jsem mamku s tátou tak rychle odsoudila. A taky jsem věděla, že jsem právě našla místo, kde mám milující rodinu a kam se budu o prázdninách často vracet.

Tereza Kropáčková
16 let, 4. místo v kategorii pro jednotlivce
v 1. ročníku soutěže

Čeština je i můj jazyk

Čeština je i můj jazyk. Je to jazyk mých rodičů, mých přátel, známých a plus minus deseti milionů lidí, s většinou z nichž pravděpodobně nikdy nepromluví. Pár z nich – a nejspíš jich nebude zas tak málo – se narodilo v úplně jiné zemi, rodičům mluvícím jinou řečí, mezi přáteli, kteří by té naší řeči nerozuměli. A přesto – jsou tady, a čeština je i jejich jazykem.

Představuji si, že každý jazyk je vlastně takový malý obrovský zámek. Český zámek obsahuje tisíce a tisíce úzkých křivolakých uliček, různě se křížících a točících, vytvářejících nepřehledné bludiště plné schodů a závěsů a dalších možných zákeřností, celkově horší než Daidalův Labyrint. Jsou tam uličky skvostné a blyštivé, ale i uličky zaprášené a nenavštěvované, takové, kam lidská bytost zabloudí jednou za uherský rok. Uličky užší než ty ostatní, odbočky neužívané a zbytečné, chodby přecpané i liduprázdné, průchody zašpiněné a zneužitě i uličky neposkvrněné. Jenže lidé, kteří s češtinou vyrůstali, mají proti složitostem tohoto gigantického bludiště neocenitelnou zbraň – od malička je jim do hlavy vkládána mapa, s níž se bravurně protáhnou i těmi nejzapeklitějšími částmi zámku, hbitě procházejí křížícími se průchody a bez problémů dokážou češtinou kráčet a kroužit. Jsou zde doma. Je to jejich



jazyk, jazyk, ve kterém poprvé oslovili svoje rodiče, v kterém mluvili s přáteli, ve kterém vyznali svou lásku, jazyk jejich života.

A to jim nikdo nikdy nevezme, ani kdyby se přestěhovali na druhou stranu zeměkoule.

Ale existují i jiné zámky než český. A někdy se stane, že někdo vyběhne z toho, do kterého se narodil, proběhne branou, seběhne z mramorových schodů, na chvíli se zarazí před další budovou – a pak vejde.

Ocitl se v bludišti, kolem něj chodí lidé, ale on nechápe systém chodeb a chodbiček všude kolem něj. V těch chodbách je skloňování a nesmírně bohatá slovní zásoba. Teď možná vystrašeně popojde kousek dál, aby se na tu spoustu pravidel nemusel dívat. Narazí na neproniknutelnou síť pravopisu, tisíce

a miliony výrazů pro různé osoby sloves, časy, způsoby, slovní pořádek a zápor. Zápor, který leckdy ani Češi pořádně nechápou. Věta: Nikdo o něm nikdy netvrdil, že by nebyl nijak neužitečný – a bum! Zámecký vetřelec zakolísá, zamrká a nejraději by jistě utekl pryč, nejlépe na letiště zamluvit si první letenku domů, v duchu nenávidě celé české pokolení, které mluví takovým jazykem!

Ale ve většině případů nemůže. Musí tu zůstat a v nějaké podobě se musí v zámku naučit komunikovat. Ze začátku budou možná zmateně klopýtat a hovořit lomenou češtinou (ostatně, čeština se ale láme krásně! Zkuste si nalámat takovou angličtinu. Ani zdaleka tam není tolik možností, jak to říct špatně.). Lidé, kteří přišli do Česka v pozdějším věku, se mnohdy nenaučí mluvit dobře česky nikdy. Čeština je krásný jazyk, ale těžký. Možná se to navzájem podmiňuje. Ti, kdo se ji učí, před sebou mají tvrdý úkol. Na nás je jim jejich cestu usnadnit, jak jen můžeme. Mohli bychom stejně dobře být na jejich místech.

Přeji všem, co se potřebují naučit česky, aby si tu mapu, která jim pomůže projít zámkem, rychle osvojili. Vždyť čeština může být i jejich jazyk.

Anna Prstková

16 let, 1. místo v kategorii pro starší žáky

v 2. ročníku soutěže

Promiňte, nerozumím

Jsem nový a jsem tu divný. Profesorka mě nesměle představila a omluvně se zašklebila. Nerozuměl jsem jí ani slovo a ona samozřejmě nevěděla, jak z toho ven. Pokynula mi mlčky na volnou židli v jedné ze zadních lavic, ke které jsem sledován pohledy všech přítomných odešel. A raději se díval do země.

Ukryt za temeny spolužáků si je prohlížím, jak si šeptají, otáčejí se, smějí a někteří si píšou, o čem mluví vyučující. Že jsem si vytáhl sešit a pero mi teď připadá zcela absurdní – vždyť co bych si tak asi mohl psát? Poslouchám zvuk toho nového jazyka, ale nedokážu rozeznat, ani kde by mohlo končit jedno slovo a začínat další. Dívám se z okna na cizí nebe. Nakonec si sešit přeci jen otevřu a začnu kreslit, co vidím před sebou: vlevo šikmo ode mě sedí hezká černovláška, hlavu má položenou na složených rukou a oči zavřené. Ještěže spánek je jaksi mezinárodní, takhle si s ní totiž docela rozumím. Nové spolužáky jsem omrzел rychle. Pár zvědavých pohledů a rozpačitých úsměvů a už si zase každý hledí svého štěbetání. Z několika jmen naškrábaných na tabuli jsem záhy pochopil, že probíhá hodina literatury. Jack Kerouac – nu, to je dnes docela k věci, také jsem na cestách.

Zatímco černovláška na mém papíře pořád klidně oddechuje, ta v lavici už se probudila. Jen otevřela oči a chvíli rozespale

mrkala. Ke svému překvapení jsem zjistil, že mě pozoruje skrze ono cizí nebe, zrcadlící se v jejích očích. Usmívám se, s ní to ani nehne, tvář má úplně kamennou. Trochu mě poleká a tak se raději vrátím ke svému sešitu. Černovlása na papíře mi připadá mírumilovnější. Po celý zbytek hodiny se snažím utéct jejímu pohledu, jež mě nakonec vězní a tlačí ke zdi kdekoli mu chci uhnout. A když zazvoní a kluk přede mnou odejde ze své židle, sedne si na ni místo něj a dál mě hypnotizuje. Snažím se nehýbat a tvářit se lhostejně, ale copak to jde? Cítím, jak mi krev buší v lalůčcích uší, a přeji si mít vlasy, které by je skryly.

Jak dlouho vydržím? Byl bych přísahal, že to trvá již hodiny. Může snad tahle cizinka znát jazyk v mé hlavě skrze svůj upřený pohled? Co ve mně chce vyčíst, když mi přeci nerozumí ani slovo? Schovávám před ní myšlenky, ale čím víc se o to snažím, tím důrazněji vyskakují na povrch. Jsem od přírody plachý, tak se snažím raději zvednout ze židle a předstírat, že musím jít na záchod, ale nemůžu se ani hnout.

A najednou se, snad po staletích, něco stane. Všimne si mého sešitu na lavici a zvědavě jej otevře. Když v něm uvidí můj rychlý náčrtek, za studenou modří očí najednou vysvitne slunce. Na tváři se jí rozehraje široký úsměv úlevně následován tím mým. Než mi podá ruku na seznámenou, usmíváme se tak na sebe docela dlouho. V následující hodině opět spokojeně usíná a mě napadne, že vlastně klidně můžeme být němí, když budeme ve své mlčenlivosti upřímní. A tak, oba svým způsobem ve spánku, vplouváme do nových školních dní. Student jsem stejný tady i tam – s hlavou v oblacích spoléhám na svůj důvtip a šarm.

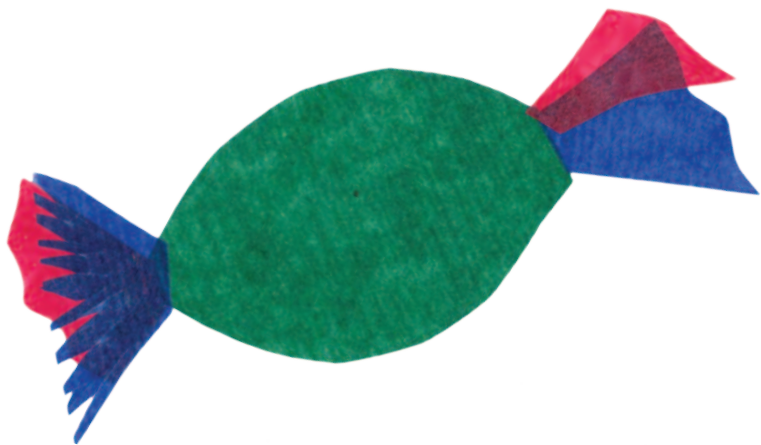
Ljuba Matveeva

10 let, 4. místo v kategorii pro mladší žáky

ve 3. ročníku soutěže

Ljuba a škola

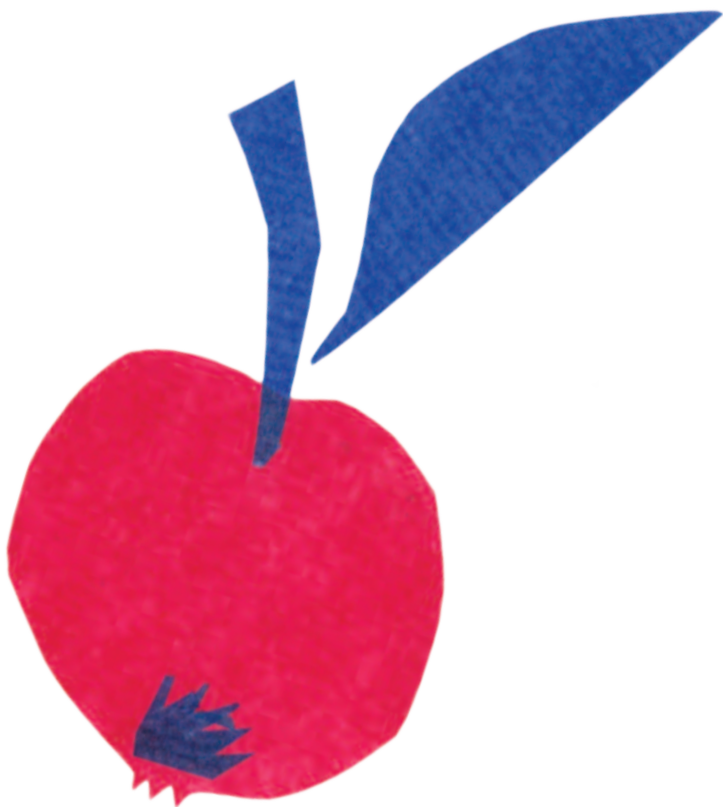
Žila jednou holčička jménem Ljuba. Její křestní jméno (Liubov) v její zemi znamenalo „Láska“. Žila v Rusku, ale její rodiče se rozhodli, že pojedou do Česka. A tak se stěhovali do Prahy. Po příjezdu kolem ní všechno bylo divné. Před prvním dnem ve škole maminka Ljubu naučila jen dva výrazy: Dobrý den! a Můžu jít na záchod? – Když paní učitelka Ljubu oznámila před třídou, spolužákům se její jméno zdálo divné a nerozuměli mu. Všichni jí říkali Huba. Ale Ljuba se na ně nezlobila. Ljuba si moc chtěla popovídat s ostatními dětmi, ale nemohla. Byla to smůla! FŇUK! Naštěstí Ljuba našla řešení. Začala malovat obrázky, když chtěla něco říct. A děti jí taky odpovídali obrázky. Například:



Také měla Ljuba problémy, když paní učitelka dávala nějaký úkol. Ničemu nerozuměla. I k tomu našla řešení: dívala se k ostatním dětem, co dělají oni, a snažila se dělat podobné. Vypadal jako opička! Prvních několik měsíců ve škole zažila Ljuba hodně legračních situací. Ale děti i paní učitelka jí pořád pomáhali. Uplynulo 4 roky. Ted' Ljuba mluví jako Češka!

Všechno, co je tu napsáno, zní divně, ale je to pravda – zažila jsem to!

Ljuba



*Proč je vícejazyčnost výhoda, a ne handicap?
...domluvíte se po světě s více lidmi, než kdybyste
uměli jen češtinu
...budete se učit jiné cizí jazyky mnohem snáze
...umíte přepínat mezi různými jazyky, aniž byste
si to sami uvědomovali
...můžete mluvit na ulici/doma/ve škole/v práci tak,
aby vám ostatní nerozuměli
...umíte říct jednu větu, ve které použijete více jazyků
...blýsknete se v životopise
...seznámíte se s více lidmi
...můžete číst více knížek v originále
...poznáte více cizích kultur
...bude se vám snáz cestovat*

Duong Nguyen

„Promiňte, nerozumím...“

Jo, tak tuhle větu jsem použila poprvé v osmi letech, když jsem přijela do České republiky a neuměla ani slovo česky. Na druhou stranu „promiňte, nerozumím“ jsem taky musela používat i ve Vietnamu, když jsem tam v patnácti letech letěla poprvé. Samou integrací do české společnosti jsem totiž skoro zapomněla svůj mateřský jazyk.

Po příjezdu do Čech jsem nastoupila na půl roku do školky. Pak jsem nastoupila do druhé třídy. Dodnes se s bývalými spolužáky smějeme, jak jsem se první den na všechny mračila. A přitom se se mnou všichni přišli jen pozdravit a uvítat mě mezi sebe. Promiňte, já nerozuměla! Myslela jsem si, že mi nadáváte do tìng tang tòng, tak jsem automaticky zapnula reflex „Neštvete mě a nemluvejte na mě nebo na vás pošlu tatku, který bojoval za Vietkong.“:-) Jako malé dítě se člověk hrozně rychle učí cizí jazyky, takže jsem už po pár měsících mluvila jak Češka.

Poprvé jsem letěla za rodinou ve Vietnamu v patnácti. A hrozně jsem se tam za sebe styděla. Nerozuměla jsem všemu, co říkali mí příbuzní. Nechala jsem se několikrát na trhu oškubat, protože jsem neuměla smlouvat. Nebyla jsem zářný příklad Vi t Ki u (vietnamský výraz pro Vietnamce žijící v zahraničí). Takže ihned po příjezdu zpět do Čech jsem si začala hledat vietnamské kamarády a pilovat vietnamštinu a více se zajímat o rodnou zemi a její kulturu. Jo, je to tak. Materština – to je jediný jazyk, ve kterém bychom neměli říkat „promiňte, nerozumím“.

Duong Nguyen

Eliška Vaňkátová

11 let, 5. místo v kategorii pro mladší žáky
ve 3. ročníku soutěže

Promiňte, nerozumím

Po jedné římské ulici,
kráčí Češka s krabicí.
Neví chudák kam ji dát,
na poštu se začne ptát.

„Haló, pane, kudy na poštu se dát –“

Říman začal něco povídat:

„Prégo seňorýna...“

co že říká, že jsem líná?

Ten chlap nemá vychování,
raději se zeptám tamté paní.

Ta bude mít pochopení,
že krabice lehká není.

Dobrý den přeji Vám,

o radu Vás požádám.

Krabice je těžká, docházejí síly,
porad'te mi, kde tu pošta sídlí?

A ta paní povídá:

„Done mija uno bela báča...“

Co že říká, že jsem káča?

No to snad pravda není,

i ona nemá pochopení!

Mluví stále, co to nevím,

a tak říkám: „Promiňte, já nerozumím!“



**Smutně se dál Češka plouží,
italsky znát, po tom touží.
Najít poštu by moc chtěla,
v tom ji v dálce uviděla.**

**Z posledních sil běží, běží,
Síly nejsou, jde to stěží.
Češka v duchu se už chválí:
„Zvládla jsi to, Mařeno!“
Ale co to? Dneska mají zavřeno!**



Anežka Švarcová

15 let, 2. místo v kategorii pro starší žáky

ve 3. ročníku soutěže

Ztraceno v překladu

Prožil jsem poměrně dlouhý a dobrý život. Většinou jsem netrpěl nouzí, v mládí jsem si dostatečně užil a na stáří zůstal zaopatřený. Vše se to může zdát skvělé. Pokud byste se zeptali mého okolí, asi by mě označili za záviděníhodnou osobu. Jenže nic není dokonalé a lidé často skrývají víc, než se zdá. Nikdy bychom neměli soudit druhé, protože nemůžeme vědět, co si prožili. Já dodnes lituji toho, co se kdysi stalo.

Jmenovala se Veronika. Potkali jsme se v hospodě, kde se často scházeli odpůrci tehdejšího režimu. Do listopadové revoluce zbývalo jen pár let, jenže to tenkrát nikdo nemohl tušit. Na vysokou školu mě nevzali kvůli politickému přesvědčení. To nás s Veronikou spojovalo, potkalo ji něco podobného. Rychle jsme se spřátelili a prvotní náklonnost brzy přerostla v něco většího. Zamilovali jsme se do sebe. Nebyl to žádný chvilkový cit, plánovali jsme společnou budoucnost – budoucnost ve svobodné zemi. Byli jsme mladí a plní ideálů, změna však nepřicházela. A tak jsme se rozhodli – emigrujeme. Dlouho jsme se předtím rozmýšleli, zda opustit rodinu, přátele a vše, na čem nám záleželo. To byl nelehký úkol. Na druhou stranu jsme chtěli pro naše děti něco lepšího, svět, ve kterém si mohou vybrat, co chtějí dělat a jaký budou mít názor.

A bůhví, jak dlouho bude ještě tenhle systém pokračovat, říkali jsme si. Lákala nás i Amerika, ale raději jsme zvolili bližší Paříž. Veronika pak trvala na tom, abychom jeli odděleně. Byl jsem proti, ale ona mě přesvědčila, ať nejsme nápadní a nespojují si nás spolu. Tak jsem souhlasil pod podmínkou, že pojedu první a zatím najdu nějaké bydlení. Sám budu zprvu u přátel, ale nechtěl jsem je obtěžovat déle, než bude třeba. Sbalil jsem jen to nejnutnější, všechna povolení jsme zajistili poměrně rychle.

Od té doby, co jsem odjel, uplynul už měsíc. Veronika měla přijet, teprve až jí napíšu. Tedy, ne přímo jí, ale mému kamarádovi. S Martinem jsme se znali od dětství, a proto jsem nepochyboval, zda se na něj můžu spolehnout. Momentálně jsem žádal o politický azyl a našel jsem díky přátelům dočasné bydlení. Jen práce se sháněla velmi těžko, ač jsem francouzsky uměl. Cítil jsem se rozčarovaný, nebylo to tak, jak jsem si představoval. Mohl jsem jen děkovat, že mám střechu nad hlavou, byť velmi malý pokojík. S Martinem jsme se tedy domluvili, že až mu napíšu dopis, na jehož obsahu jsme se taktéž dohodli, Veronika si vše vyřídí a přijede za mnou. Psal jsem francouzsky, pro jistotu, jelikož Martin ovládal základy a věděl jsem, že Veronice vše vyřídí. Na poštu jsem šel šťastný, ač mnou cloumaly pochybnosti, zda tohle bylo dobré rozhodnutí. Těšil jsem se však na Veroniku. Nadále jsem se tedy ujišťoval, že vše zvládneme. Martin mi odepsal a nenápadně zmínil i datum. Když ten den přišel, čekal jsem na nádraží. Ale nikdo nepřijel, ani den poté, ani za týden a pak za měsíc. Čekal jsem na



nějakou zprávu. Opravdu, po čase mě Martin informoval, že se vše pokazilo, Veronika odjet nemohla, a jelikož nechce ohrozit svou rodinu, nepřijede. Je jí to prý líto, ale není to možné. Byl jsem zklamaný, naštvaný, nevěděl jsem, co dál. Napsal jsem Veronice, že ji stále miluji a nějak to zvládneme. Odpověď už mi nepřišla a zpátky do Česka jsem nemohl, ne tak brzy. Navíc jsem nechtěl do té emigrace zatahovat víc lidí, než bylo nutné. Smířil jsem se s tím však jen těžko. Jak čas plynul dál, našel jsem si práci a tím i nový smysl. Po nějaké době jsem si získal další přátele, také jsem se zdokonalil v jazyku. Zprávy o sedmnáctém listopadu mne šokovaly, revoluce mě překvapila. Když se situace uklidnila,

nasedl jsem na první vlak domů. Nejdříve jsem navštívil rodinu i přátele, někteří mne už vidět nechtěli, ale doma mě přivítali rádi a s pochopením. Začal jsem znovu doufat, a tak jsem našel Veroniku. U jejích dveří mi ale přišel otevřít Martin.

Vše jsme si s Veronikou řekli a leccos se vysvětlilo. Oba jsme odcházeli zklamani a zděšení, bohužel s pocitem, že by nám to už nemohlo fungovat. Ukázalo se, že Martin v onom čase spolupracoval s komunisty za našimi zády. Byla to velká rána, zvlášť když s ním teď Veronika žila. Okamžitě se odstěhovala. Všechno to tedy bylo marné. Martin Veronice nalhal, že už nechci, aby přijela. Nevěřila mu, ale když ji začala vyšetřovat policie, zalekla se. Nechtěla se vzdát, jenže co jí zbývalo. Život dokáže být tvrdý. Má slova, mé dopisy i sliby byly navždy ztraceny v překladu...

A já? Vrátil jsem se do Paříže, kde teď bylo moje místo. Takovou lásku jsem už nezažil a s žádnou ženou jsem se neusadil. Veronika se vdala, ale nemohla mít děti. Já žil s pocitem viny, ale teď si odpouštím, nemohl jsem za to. Víím, že ona by to tak chtěla...

„Myslím, že by soutěží, jako je Čeština je i můj jazyk, mělo být více, protože by to mohlo více lidí přivést k zamyšlení nad vztahy mezi jednotlivými národy. Takové soutěže také pomáhají mladým cizincům se integrovat a zařadit se do společnosti.“

Anežka Švarcová

Život na rozmezí dvou různých kultur přináší řadu komických a úsměvných situací. Člověk občas něco špatně vyskloňuje a už je smysl celé věty zcela jiný. Občas se i podaří vymyslet úplně nové slovo. V podstatě si cizinec může sám pro sebe vytvořit vlastní jazyk, který bude kombinací všech jazyků, kterými mluví.

Já češtinu ovládám, řekla bych, velmi obstojně. Dokonce se psaním v češtině živím. Nicméně jsem za celý život zkomolila tolik českých slov, a tím vytvořila tolik specifických výrazů, že to moje profesorka češtiny označila jako nový literární směr – nguyenismus (Nguyen je moje příjmení).

Myslím, že takových směrů vzniká čím dál víc. V Čechách žije spousta cizinců, kteří se tu usazují a mají tu děti. Žije tu několik generací, které také vytváří nové směry, jako například antonovismus, zhangismus, dovženkovismus a další. Kdo ví, třeba za pár desítek let vytvoří nový český slang, kterým budou mluvit čeští imigranti.

Duong Nguyen

Jan Lukavský

12 let, 6. místo v kategorii pro mladší žáky

ve 3. ročníku soutěže

Promiňte nerozumím

Byl jednou jeden sportovec, co se jmenoval František. Tenhle sportovec si jednoho dne umínil, že přeplaví na nafukovacím člunu oceán. S sebou si nevzal nic než trochu jídla a pití a Tři mušketýry po dvaceti letech a Tři mušketýry ještě po deseti letech – protože to bylo jeho nejoblíbenější čtení (a zároveň se to hodilo jako závaží). Vydal se na cestu. Plavil se dnem i nocí. A když si přece jen dopřál odpočinku, pádloval i ze spaní. Celou plavbu bylo krásně. Až když jednou svým dalekohledem konečně uviděl zemi, začaly se nad ním stahovat černá mračna. Přesněji – začaly se stahovat nad jeho člunem. Ve snaze zachránit své nejmilejší čtení totiž velmi neuváženě rozpáral svůj nafukovací člun. Chtěl je ukrýt do útrob člunu: snad si myslel, že se člun vznese a že se ani kapka vody jeho knih nedotkne. Dotkla. A ne jen kapka. Celé hejno kapek. Co – hejno, celé stádo kapek! To už ale naštěstí neviděl, protože se mu při pomýšlení na to, co bude následovat, udělalo nevolno. Jeho člun šel ke dnu. O něco později se probral na neznámé lodi. Lod' řídil starý urostlý kapitán, mořský vlk, jakých dnes už mnoho nenajdeme. Potřásl Františkovi rukou tak, že by každý druhý musel rovnou na rentgen. Náš Franta naštěstí nebyl žádná bábovka. Usmál se – a kapitánovi pozdrav oplatil. Takto se pak ještě chvíli zdravili, až usoudili,

že ani jeden u nich nedokáže druhému ruku stisknout tak silně, aby zakřičel bolestí. A dost možná si také uvědomili, že na lodi není rentgen. Nebo se jim prostě jen nechtělo platit nemocniční poplatek. V každém případě toho zdravení nechali a kapitán se Františka zeptal, kam má vlastně namířeno. Jenomže – jak se zeptal?! Úplně neznámou – a Františkovi zcela nesrozumitelnou – řečí. „Promiňte, nerozumím,“ řekl Franta zdvořile. „Scubi bis,“ řekl na to kapitán. Byl to totiž Ital. Pak si nejspíš uvědomil, že na Frantu italsky mluvit nemůže. Zkusil to tedy ještě španělsky, francouzsky a anglicky. Ani tak ale nepochodil. Franta usilovně přemítal, jak se s tím cizincem domluvit. Žádný z jazyků, kterými na něj kapitán mluvil, neznal. Ani kapitán neztrácel čas: vzpomněl si, že slovní



spojení „Promiňte, nerozumím“ nebo „Promiňte, ještě jednou“ má napsané v jednom starém slovníku snad ve všech možných jazycích. Byl to kapitán obdivuhodně připravený na trosečníky. Ze všeho nejdřív ale potřeboval zjistit, odkud Franta je. Jako by to Franta tušil, začal dokola opakovat: „Srbsko, Srbsko, Srbsko.“ Každý by si byl pomyslel, že tím myslí zemi – a nikoho by nenapadlo, že je to vesnička kousek od Karlštejna. Kapitán nebyl výjimkou. Odvezl Frantu k břehům Albánie. Říkal si nejspíš, že odtamtud je to do Srbska, co by kamenem dohodil, a že sportovec Franta si už hravě poradí. Franta vystoupil na břeh a šel směrem, kde tušil svůj dům. Dům tam nebyl. Kolemjdoucích se ptal po Srbsku, ale bylo to stejné jako předtím na lodi. Nikdo mu nerozuměl. A tak Franta šel a šel. Vždyť byl taky sportovec. A protože mu bylo pořád větší horko, správně usoudil, že se musí vydat směrem na sever. Až se jednou vrátí domů, bude se moci chlubit cestou ze Srbska do Srbska...

Tereza Macurová

17 let, 3. místo v kategorii pro starší žáky

v 2. ročníku soutěže

Leopold

Roku 1947 se staly dvě věci. Zaprvé, Rakousko padlo přes veškeré snahy Marshallova plánu na kolena. Už nebyla žádná stoletá říše.

Národy, které kdysi dávno chránila pod svými křídly Rakouska-Uherska, již dávno vypustila do světa jako matka svá dospělá mláďata. Ta rostla a mohutněla, ale starou matku nechala zchátrat. Okolní státy se těšily obrodě jak kulturní, tak ekonomické, zatímco všechno, co jen zavánělo germánskou tradicí, trpělo za hříchy jejich otců. Cokoli živé promluvivše německy bylo hnáno za hranice, zpátky do jejich zasloužené bídy. Evropa ještě voněla novotou a hlad už vyháněl vlky z lesů. Zaslechnout v českém vlaku němčinu bylo nepříjemné. Nešťastníci si okamžitě vysloužili vyhození z vlaku, aniž by se někdo obtěžoval ho předtím zastavit. Deratizace českého pohraničí nesla mnohdy krvavé úspěchy.

Ta druhá věc byla o něco úsměvnější.

V Dlouhé Vsi se již dlouho pracovalo na opravách staré školní budovy, aby tamní základní škola nemusela již déle sídlit a vyučovat své žáčky v místním hostinci. Byla to společná práce naplněná radostí, nedávno nabytý optimismus z nastalého míru ještě všechny držel bdělé a rozverně. Roztomilá snaživost budovat světlejší budoucnost se zahryzla do týla každého občana a zprovoznit školu se zdálo jako nejlepší z prvních kroků vpřed.

Hned v září se naplnily čtyři třídy. Děti bylo kupodivu mnoho. Kupodivu proto, v jakém ročníku a za jakých okolností se musely narodit, aby o sedm let později mohly nastoupit do školy jako prvňáčci. Dožily se konce války, vzdělání bylo za odměnu. Děti to cítily, byly pyšné, jak jen malé děti mohou být. Před očima jim vyrostla škola a ony byly ty vyvolené, které do ní budou chodit. Prvního září zasedly do lavic s dlaněmi složenými v klíně a zbožným pohledem upřeným k učiteli.

Jedinou výjimkou byl Leopold. Drobný klouček z poslední lavice sotva promluvil a učitel se pokaždé cítil jako trýznitel, když z něj každou odpověď musel páčit téměř násilím. Nikdo ho pořádně neznal, jeho matka se jen nedávno přišelila do Dlouhé Vsi k ovdovělému údržbáři vojenských hangárů. Spolužákům se brzy znelíbil, aniž by jim musel něco provést. Nic neuměl, to stačilo. Oni se přece tak snažili a Leopold si nemůže myslet, že pro něj platí jiná pravidla. Vymysleli mu za to nepříjemnou přezdívku Poldík a nikdo mu neřekl jinak. Leopold neodporoval. Dál tiše seděl v poslední lavici a s nikým nepromluvil ani slovo, i kdyby byl tázán.

Na konci října se dopracovali až k násobilce. Zkoušení u tabule se podobalo spíše hádání, ale většina žáků se trefila. Když ovšem došlo na Leopolda, na učitelově tváři se objevil bezradný výraz.

„Leo, vždyť tady není nad čím přemýšlet – kolik je 2×4 ? To už musíš umět z hlavy!“ Klouček vyděšeně těkal očima z tabule na učitele a zase zpět. Na očích mu bylo vidět, že výsledek už dávno zná, ale něco mu brání, aby ho řekl nahlas. Učitel si vyčerpaně promnul čelo.

„Pokud od tebe neuslyším odpověď do dvou vteřin, budu ti muset napsat pětku.“ Bylo by mu to líto, ale nemohl dovolit, aby si děti myslely, že má Leo protekci. Poldíkovi se zaleskly oči. Moc dobře věděl, jaké číslo má říct, ale zklamala ho paměť. Spolknul slzy a roztřeseně pípнул.

„Acht.“ Okamžitě sklopil hlavu. Ve zlověstném tichu, které ve třídě nastalo, se cítil ohroženě. Báł se zvednout pohled, cítil, že všichni upírají pozornost jen na něj. Učíteli zmizel bezradný výraz z tváře, nahradilo ho překvapení a drobná husí kůže na zátylku.

Jako první (i poslední) promluvil vysoký, černovlasý chlapec z vedlejší lavice.

„On není hloupý – on je Němec!“ a právě to sloužilo jako rozbuška pro nevinnou dětskou nenávisť.

Jako první na něj dopadl linkovaný sešit. Tím to příliš nebolelo, ale pak jich na něj přistálo 20, a když žákům došly pracovní pomůcky, sáhli po aktovkách, ve kterých si přinesli svačinu. Učitel ochromeně stál, nedokázal dát příkaz k zastavení palby, ale věděl, že by chlapci měl pomoci. Dřív než stačil něco udělat, Leopold vstal chráně si hlavu pažemi, proběhl nejkratší cestičkou mezi lavicemi ke dveřím a těmi dál pryč. Pár nejodhodlanějších házečů vyběhlo ze třídy za ním, ale hned za prahem se zastavili. Beze slova se vrátili do lavic. Po pár minutách zamyšleného ticha se znovu rozeběhla výuka.

Leopold už nikdy německy nemluvil. Prosbu své matce, aby se vrátili do jeho rodného Innsbrucku, nebyly vyslyšeny. Do školy už nevkočil, a přesto z něj vyrostl slušný člověk. Vyučil se automechanikem, oženil se, pracoval rukama a zplodil tři děti. Žádné z nich však

nikdy nenaučil německy. Ani svou nejmladší dceru, mou matku, která jej o to žádala, protože rusky mluvit nechtěla, ale němčina se ve školách stále ještě neučila. Svůj rodný jazyk nejspíš zapomněl, možná jej jen vytěsnil nebo zavrhnul, každopádně už jsme od něj nikdy neslyšeli ani „ja“. A koneckonců, ať už s ním nebo bez něj, žije spokojeně až dodnes.



Eliška Lulková

14 let, 7. místo v kategorii jednotlivců

v 1. ročníku soutěže

Deník

Lenka – Petra – Jenny

5. ledna 2005 z pohledu Lenky

Je Pondělí a jako obvykle máme češtinu. Naše třídní učitelka přichází do hodiny s úsměvem – má nejspíš dobrou náladu. Očekávám slíbený diktát, ale místo toho nám sdělí: „Zítra mezi nás zavítá nová spolužačka.“ Ve třídě je rozruch. Kluci se tváří nadšeně, zato holky takovou radost nemají. Pak nás paní učitelka zklidní a následuje krátký diktát.

5. ledna 2005 z pohledu Petry

„Jak já nesnáším Pondělí,“ povzdechnu si, když usedám do své lavice. První hodinu máme češtinu. Učitelka přichází. Líně se postavím na pozdrav. Když si můžu konečně sednout, spustí učitelka cosi o tom, že zítra přijde nová spolužačka. Vytahuju blok a radši si kreslím. Každopádně jsem na tu holku zvědavá.

5. ledna 2005 z pohledu Jenny

Krásně jsem se vyspala, ale myšlenka na zítřejší nástup do nové školy mi ráno trošku kazí. Perou se ve mně dva pocity. Z jedné strany se těším, ráda poznávám nové lidi, ale na druhou stranu mám strach, jak mě ve třídě přijmou. Když neumím ani slovo česky. Po zbytek dne si dodávám odvalu.

6. ledna 2005 z pohledu Lenky

A je tu Úterý. Od rána přemýšlím, jak bude spolužačka vypadat a jaká asi bude. Se zvoněním do třídy vchází třídní učitelka a za ní drobná blondýnka. Učitelka pokyne rukou se slovy: „Posad'te se.“ Prohlížím si tu dívku, která se nejistě usmívá před tabulí. Myslím si, že nejsem jediná. Po chvíli se dozvím dívčino jméno – Jenny. Zaskočí mě, že je z Anglie. Nedovedu si představit, že bych byla v její situaci.

6. ledna 2005 z pohledu Petry

Nová spolužačka. To je téma, které se u nás ve třídě od rána řeší. Zvoníí! Přichází třídní a za ní nějaká malá blondýna. „Tak to je ona,“ probleskne mi hlavou. Blok už mám připravený na lavici. Kreslím si a učitelku už nevnímám.

6. ledna 2005 z pohledu Jenny

Tak a je to tady! Stojím před kabinetem mojí nové třídní učitelky. Zaklepu. Otevře mi milá paní. A hned na pozdrav řekne: „Hello, Jenny.“ Poví mi, že mimo češtiny učí také angličtinu. Jsem ráda, že umí anglicky. Zvoníí! Učitelka si ještě vezme pár svých věcí a pak už jdeme po schodech do druhého patra. Vejdeme do třídy. Začínám být hodně nervózní z toho, jak na mě všichni koukají. Učitelka mě nejspíš představí, protože ve větě zaslechnu své jméno. Pak se mě zeptá, jestli chci o sobě něco říci. Povím o sobě pár vět a ona je pak třídě přeloží. Poté mě posadí do první lavice vedle dívky s černými vlasy.

7. ledna 2005 z pohledu Lenky

S Jenny jsem se včera spřátelila, učitelka jí posadila vedle mě. Je hrozně milá. Na angličtinu chodím sice jen dva roky, ale vždycky se

nějak domluvíme. Třída se rozdělila na dva tábory. Jeden Jenny pomáhá například s nalezením různých učeben a druhý si jí vůbec nevšímá.

7. ledna 2005 z pohledu Petry

Musím se smát, když vidím své spolužačky, jak Jenny podlézají. Přijde mi to až trapné. Ale je mi té holky líto. Přestěhovat se do jiné země a jít tam do školy bez znalosti nějakého slova. No, uvidíme jak to bude zvládat.

7. ledna 2005 z pohledu Jenny

Z nové školy jsem nadšená. Hned první den jsem si našla kamarádku. Jmenuje se Lenka. Škola pro mě bude asi hodně těžká, ale učitelé i někteří spolužáci jsou ochotní mi pomoci.

Leden–Březen z pohledu Lenky

Jenny udělala velké pokroky. Naučila se rychle spoustu slov i vět. Všude chodí se slovníkem. Ale zkuste jí vysvětlit význam některých slov nebo vět. Vždyť to znáte. Každopádně si myslím, že se jí ve třídě líbí.

Leden–Březen z pohledu Petry

Ta Jenny už mi pěkně leze krkem. Má spoustu výhod, nemusí psát úkoly ani písemky. Mám jí už dost, pořád je středem pozornosti.

Leden–Březen z pohledu Jenny

Ve škole je toho moc. Tolik nových věcí. K tomu k nám chodí každý den paní, která mě učí česky. Čeština mi přijde jako nejtěžší jazyk na světě. Samé háčky a čárky. Vůbec to nejde pak vyslovit. Ale snažím se. Hodně mi také pomáhá Lenka. Jsem jí ohromně vděčná.

11 let, 3. místo v kategorii pro mladší žáky
ve 3. ročníku soutěže



Asi to zažil každý, kdo se nenarodil v Čechách a kdo nevypadá jako Evropan. To, že se někdo vysmíval jeho těžko vyslovitelnému jménu. Nebo že si utahovali z jeho rodného jazyka. Když je člověk malý, tak to těžko ignoruje a automaticky si myslí, že když svým jazykem nebude mluvit a když bude mít české jméno, tak se mu už nikdo nebude vysmívat a zapadne lépe do kolektivu.

Mladí cizinci mívají krizi identity, zejména ve školních letech. Natolik se snaží zapadnout do davu, až zapomenou na to, odkud přišli. Někteří to zaženou do takových extrémů, že odmítají mluvit mateřským jazykem, schválně se vyhýbají lidem stejného původu, nechťejí jíst jídlo rodné země, straní se rodiny i přátel, kteří nemluví česky a nechťejí jezdit do rodné země.

Otázkou je, zda není tento způsob integrace už příliš přehnaná. Osobně si myslím, že bychom se měli inspirovat finským nebo saským systémem, který klade velký důraz na výuku mateřského jazyka. Chápou, že podpora mateřského jazyka se projeví v lepším učení dalších cizích jazyků. Navíc se původní jazyk můžou učit žáci s odlišným mateřským jazykem, ale i jeho spolužáci, kteří tím poznají rozdílný jazyk i kulturu.

Ideální je situace, kdy integrace do cizí společnosti a zachování původních zvyků probíhá v souladu.

„Důležitá je schopnost uchovat si sama sebe a zároveň schopnost navázat kontakt se svým okolím, trpělivě pronikat do cizího prostředí s vědomím toho, že nejen já jakožto cizinec využívám domácí pohostinnosti, ale mohu také místní obohatit o své zkušenosti a pohledy, které jsou zákonitě odlišné od těch jejich,“ vysvětluje jeden ze soutěžících, Jakub Vaněk.

Duong Nguyen

Klára Řezáčová

9 let, 2. místo v literární kategorii pro jednotlivce
v 1. ročníku soutěže

Příběh Elizabet Saundersové

Do Česka jsem přijela koncem července s rodiči a devítiletým bráškou Timem, protože sem poslala firma tátu na rok řídit novou pobočku, než se hodně rozjede. Bylo mi dvanáct. Přijela jsem z Anglie a nebylo vůbec lehké někomu rozumět a naučit se česky. Bylo to, jako kdybyste přistáli na nějaké planetě, kde žijí ufoni.

Za pár dní nás pozvali sousedi na návštěvu, aby nás trochu poznali. Mluvili na nás česky a pak to vždycky přeložili do angličtiny. Měli dceru stejně starou, jako jsem byla já. Jmenovala se Alžběta. Měla jsem velké štěstí, protože uměla trochu anglicky. Jak jsme se dobře poznaly, tak jsme si šli hrát nahoru do pokoje na rodinku. Při té hře jsem se naučila pár slov týkajících se rodiny.

Druhý den jsem ji pozvala já. Hrály jsme si na školu, protože za tři týdny měla začínat. Byla to velká legrace si hrát a zároveň se učit, protože než jsem se něco naučila, tak jsem to pletla a občas z toho vznikly takové nesmysly, že jsme se musely smát. Bylo to třeba místo dobrý den – dy den, místo promiňte – pronte, místo promiň – sorry...

Celé tři týdny jsme si tak hrály. Když jsme šli první den do školy, tak jsem se divila že nemají uniformy. Naštěstí mě ve škole posadila paní učitelka vedle Bětky a řekla, že kdybych nevěděla, ať se jí zeptám. Moc jsem toho

neznala ale ty hlavní slovíčka jsem trochu uměla. Po škole jsem se šla učit další slovíčka do výuky.

Každý den se to zlepšovalo, ale pořád jsem se měla co učit. Když přišly podzimní prázdniny, tak jsme šli hned první den pouštět draka. Byla to legrace.

Druhý den mě vzala Bětka na zámek Lednice, kam jela s rodiči a malým osmiletým bratrancem Janem na výlet. V autě mi Bětka řekla, že Jan k nim přijel včera večer a bude tu přes prázdniny. Když jsme tam přijeli, tak jsme se domluvili, že prvně půjdeme na prohlídku a pak půjdeme do parku k minaretu a dáme si tam jídlo. Prohlídku mi překládali rodiče Bětky. Říkali nám tam příběh o kostlivci na třínohém koni: V době, kdy se park zahalí do tmy, tak k těm zvláštním stavbám přibývá ještě jedna zvláštnost – strašidla budící hrůzu a děs. Přesně o půlnoci se tu totiž zjevuje přízrak černého rytíře. Vraník, na kterém jede, má jen tři nohy. Díky tomu mě napadlo, že když se blíží halloween, tak že bych mohla pozvat Bětku a Jana a udělat halloweenskou party na oplátku za ten výlet do Lednice. Na halloween jsem připravila: lovení jablek pusou, piňátu, pojídání pusou koblih ze šňůrky a strašidelnou místnost. Až jsme všechno prošli, tak si šli kluci hrát do pokoje. Nás napadlo, že je budeme strašit. Byla to legrace.

Jsem tu už pět měsíců a už občas něco rozumím, ale stejně říkám nejčastěji „Sorry nerozumím!“ jsem moc ráda, že jsem poznala Bětku. Díky ní jsem se toho hodně naučila a líbí se mi tu. Už mi tu lidi moc nepřipomínají ufony. Moc se těším na to, co s Bětkou ještě zažiju, nejmíc se asi těším na Vánoce. Mají úplně jiné zvyky. Bětko mi slíbila házení papučí a slupkou. Já jí za to pozvu na vánoční anglický puding s mincí. Už se nemůžu dočkat, bude to sranda.

Bětko Saundersová



Lucie Rybková

13 let, 6. místo v kategorii pro starší žáky

ve 3. ročníku soutěže

A už je to zase tady

A už je to zase tady. Končí víkend a zítra to zase začne, zase začne teror. Nepatřím k těm dětem, kterým vadí dlouhé a nudné hodiny. Mně dělají největší starost přestávky. Před dvěma měsíci jsme se s rodinou přestěhovali z malého bytu na okraji Berlína do velké vily v České Třebové, kterou moje maminka zdědila po smrti naší tety. Krátce na to jsem začala chodit na zdejší základní školu. Vzhledem k tomu, že jsem Romka a má schopnost dorozumívat se česky není ideální, stala jsem se ve škole terčem šikany...

Když zavírám oči a chystám se jít spát, naskočí mi husí kůže. Už zítra mě to zase čeká plný den posměchu a nové modřiny od ran pěstí. I přes velkou snahu mi trvá dlouhou dobu, než přeci jen zamhouřím oči, odeberu se do světa snů, do světa, kde se mé starosti na chvíli rozplynou.

Anke? Anke! No tak! Vstávej! Hola hola, škola volá! budí mě veselým tónem maminka. Pomalu otevířu oči a začnu se vžívat do reality. Přehodím své hubené nohy přes okraj postele, obléknu si šedý svetřík, tmavě modré rifle a růžové tričko. Poté, co se nasnídám a učešu, jsem připravena vyrazit.

Když s taškou na zádech odcházím od vchodových dveří našeho domu, vyhrknou mi slzy do očí a neubráním se pláči.

Už za pár minut...

A je to tady. Vcházím do třídy, a jak už je rutinou, nevyhnu se škodolibým, nemilosrdným pohledům. Se stydlivým pohledem a sklopenou hlavou se vydám ke své lavici. Jakmile k ní dojdu a vyskládám si sešity z tašky, posadím se na židli a najednou mě něco píchne do stehna. Vyskočím a ze všech stran se začne ozývat smích a slova kterým nerozumím. Poté co odstraním připínáček zapíchnutý do mých kalhot, posadím se po druhé. „Ale né!“ řeknu nahlas, aniž bych chtěla, když si uvědomím, že jsem si sedla do něčeho mokrého, na mé židli je rozlitá voda. „Proč já? Proč zrovna já?“ říkám si v duchu. Už toho mám dost, tohle musí skončit, už to nemůžu vydržet. Najednou mi nekontrolovatelně do očí vytrysknou slzy a já se svezu na zem ke zdi u mé lavice. Když ostatní začnou pokřikovat nějaká sprostá slova, schoulím hlavu do dlaní a snažím se uklidnit. I přes to, že nechci, uvidím, jak se ke mně přibližují nějaké postavy. „Ale ne, už ne! Prosím,“ říkám si pro sebe.

Pocítím ostrou bolest na břicho a v obličeji. Nějaký kluk do mě začne kopat. V hlavě se mi honí nekonečné množství myšlenek, ale jedna jim dominuje: „Jak uniknout?“ Nějaký kluk z party těch stojících nade mnou prohlásí: „Takovej názor na lidi jako seš ty!“ Chystá se na mě vysypat odpadkový koš. „Už dost,“ ozve se najednou. „Myslíš, že za to může? Myslíš, že jenom pro to, že je jiné rasy, nemá takovou cenu jako ty? Srovnej si to v hlavě!“ Co to pro boha –? Probleskne mi hlavou. Pozvednu zrak a uvidím, jak u mě někdo klečí. Když se na něho chvíli dívám, poznám, kdo to je. Je to jediný člověk, který se mnou z téhle třídy kdy mluvil jako s rovnocennou.

A po pravdě? Asi se mi líbí. Otře mi
palcem slzy z tváří. „Měl jsem strach... Strach
se jim postavit? ale větší strach jsem měl
o tebe.“ Vyvalím na něj své plácem zarudlé oči
a on mi zašeptá do ucha: „Asi tě mám rád,
Anke.“ Nechápatě pozvednu obočí, protože
těmhle slovům česky nerozumím. „Ich liebe
dich, Anke, ich liebe dich.“



Sarah Abdeslamová

12 let, 3. místo v kategorii jednotlivců

v 1. ročníku soutěže

Chci mluvit s Tebou...

Jmenuji se Sarah a je mi šestnáct let. Moje maminka je Češka, narodila se v Praze a můj tatínek v Kábulu. Kábul je hlavním městem Afghánistánu.

Máma poznala tátu tady v Čechách, když zde on studoval a prožili spolu krásnou lásku. Plánovali společnou budoucnost v Čechách, vzali se a nedlouho předtím, než jsem se měla narodit, se však stalo něco, co, jak máma říká, převrátilo její život naruby.

Otec mého otce, můj dědeček, zemřel. Vzhledem k tomu, že otec byl nejstarším synem v rodině, bylo samozřejmostí, že převezme úlohu otce a dohlédne na to, aby rodina fungovala, jak má.

Tatínek v té době již nestudoval a jeho odjezdu nic nebránilo. Nic, kromě mé maminky. Byla jsem, jak se říká, už „na cestě“ a maminka se bála obou z možných variant – zůstat sama v Čechách s dítětem anebo odjet s tatínkem do jeho vlasti.

Nakonec však podlehla prosbám otce, dala na naléhání jeho rodiny, spoléhala na to, že je to jen dočasné řešení, než se rodinný život po smrti dědečka zase vrátí do normálu.

Ten dočasný stav trval patnáct let. Maminka se sice snažila, seč mohla, ale slyšela jsem ji potají mockrát plakat na to, abych uvěřila, že je opravdu šťastná. Je to krásná a společenská žena a její životní návyky se

příjezdem do otcovy země musely radikálně změnit. Žila pod velkým vlivem jeho rodiny, a přestože mi vštěpovala od útlého dětství i své zásady, hlavní slovo měl vždy otec a babička.

Měla jsem dost prazvláštní pocity. Nevěděla jsem, který z těch světů je mi bližší. Ten, ve kterém jsem vyrůstala, a věci kolem mě mi přišly tak přirozené, že mě ani nenapadlo nad nimi přemýšlet, brala jsem je jako dané, kdyby nebylo toho světa, o kterém mi vyprávěla maminka a který byl pro mě jen snem fantazie a představ, kterých jsem se někdy i bála, protože jsem nevěřila, že bych si dokázala poradit mít tolik volnosti a odpovědnosti.

Maminka se snažila mluvit se mnou česky a číst mi české pohádky, ale mnoho jsme jich doma neměli, knihy se nějak záhadně ztratily při jednom z mnohých stěhování a z paměti maminka znala jen pohádky pro mrňousky. Ty jsem znala z paměti už i já, ale přiznávám, že jsem si je v duchu přehrávala v angličtině, protože česky se mnou maminka mluvila, jen když nebyl nikdo jiný kromě nás doma. Hlavně babička to nerada viděla, jednou křičela na tátů, že si nepřeje, aby máma na mě mluvila jazykem, kterému ona nerozumí. Bála se nejspíš, že mě máma „kazí“. Babičku mám moc ráda, ale někdy nevím, co si mám o ní myslet.

Rozbroje mezi mými rodiči se stupňovaly a celá situace se nakonec vyvinula tak, že se maminka rozhodla rozvést. Nikdy si na život v cizí zemi nezvykla a podle mě nikdy tátovi neodpustila, že jí slíbil, že se brzy po mém narození vrátí zpět do České republiky, a ten slib nikdy nesplnil. Tatínek se samozřejmě rozvodu bránil, ovšem stalo se, co nikdo nečekal. Můj otec tragicky zemřel při dopravní

nehodě a poté už maminku nemohlo nic na světě zastavit, aby se vrátila zpátky do Čech.

Moc jsem se těšila i bála zároveň. Netušila jsem, jak si zvyknu na úplně jiný styl života, a v hlavě mi vířila spousta otázek.

„Zvládnou školu?“

„Přijmou mě ostatní mezi sebe?“

„Co si počnu, až se mi začne stýskat po mém dosavadním domově, po babičce?“

Kamarádek v Kábulu jsem mnoho neměla, pro dívky není snadné se setkávat o samotě a sdělovat si nějaké tajnosti se v přítomnosti neustálého dohledu také nedá.

Prvním krokem do nového života byl nákup zbrusu nového oblečení, který se odehrál hned druhý den po příletu do Prahy. Maminka mě vzala s sebou na nákupy a já, přestože pro mě nákupní centrum není nic nového, cítila jsem se jinak, opravdu jinak. Pak jsem pochopila proč...

Maminka mi přišla šťastná, opravdu šťastná, plná euforie a tváře jí plály radostným vzrušením. Bylo nám spolu úžasně. Pokud je tohle ten nový život, tak ten si dám s největším potěšením líbit.

Byla jsem nadšená z nového oblečení a z uvolněné atmosféry, které zde panovala. Děvčata se vesele bavila s kluky, někteří se spolu dokonce líbali a vodili za ruce. Věděla jsem, že je to v Evropě běžné, ale měla jsem strach i pomyslet, že bych tak mohla žít i já. Styděla jsem se sama před sebou.

První den v nové škole byl těžký. Opravdu těžký. Ostatní po mně pokukovali a já jsem nevěděla, jestli se mi podaří najít zde spřízněnou duši. Děvčata se tvářila nedůvěřivě a kluci zvědavě. Cítila jsem, jak mě polévá pot a červenám se.

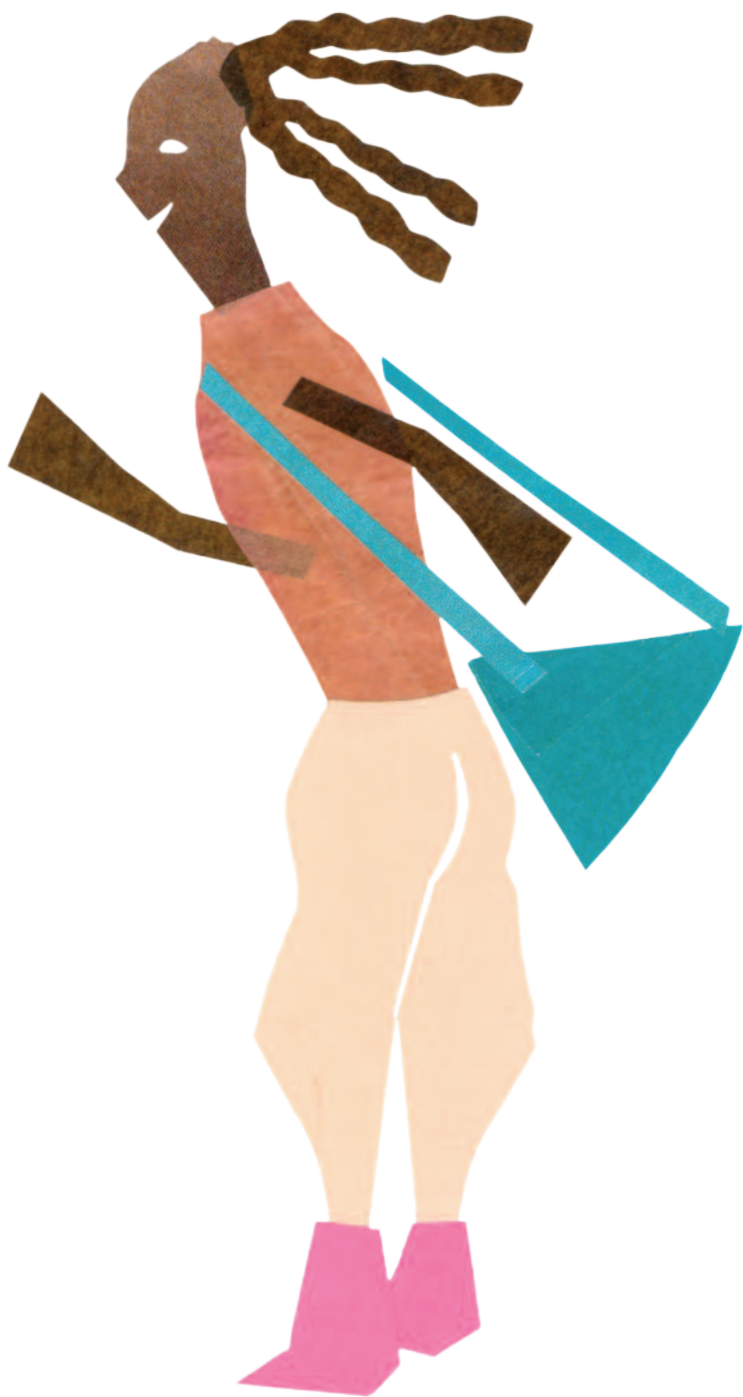
Stěží jsem ze sebe vykoktala pár frází, protože jsem si dávala opravdu záležet, abych neudělala chybu. Zvládnuty je mám dokonale, což o to, ovšem můj přízvuk neomylně napovídá, že nejsem Češka jako všichni ostatní ve třídě.

Přiznávám, je mi občas těžko. Čeština mi zatím moc nejde a občas dochází ke komickým situacím. Neznám dokonale všechna úskalí tohoto krásného, ale opravdu obtížného jazyka, a tak někdy plácnu opravdovou perlu. Naštěstí jsem pochopila, že když se spolužáci smějí, není to proto, že by mě považovali za hloupou, ale proto, že je má jinakost pobavila.

A navíc – vynikám oproti nim v angličtině, což mi dodává sebevědomí, které mi leckdy chybí, když se cítím neohrabaně v některých situacích – nedokážu se vyjádřit anebo nevím, jak se chovat „správně“, abych nebyla „za divnou“.

Abych nezapomněla – je zde ještě jeden důvod, proč si myslím, vlastně nemyslím, věřím, že se má čeština bude lepšit tryskovým tempem... Marek, kluk ze třídy, který je opravdu „k sežrání“ (legrační přirovnání, zprvu jsem opravdu nemohla pochopit, proč bych měla chtít někoho, kdo se mi líbí, „sežrat“), mi nabídl lekce češtiny při společných procházkách.

A to nemohu odmítnout. Čerstvý vzduch je přece tak zdravý...



[illegible]

JÁ, GEORGI SAVITSKI

Heorhi Savitski

13 let, 1. místo v kategorii jednotlivců

v 1. ročníku soutěže

Já, Heorhi Savitski

Jelikož jsme se přestěhovali do České republiky, tak jsem se já a moje rodina začali učit český jazyk, abychom se mohli lépe dorozumět. S češtinou jsem se poprvé setkal v uprchlickém táboře ve školce, kterou jsem navštěvoval, a potom ve škole. Zpočátku jsem tomu moc nerozuměl, ale jelikož čeština byla podobná mému mateřskému jazyku, tak jsem si některé významy slov mohl odvodit. Ale některá slova měla jiný význam než v mém rodném jazyce, například pozor znamenalo ostuda, což bylo docela legrační. Na začátku školní docházky mi vše připadalo poměrně lehké, protože jsem si musel zapamatovat jenom různá pravidla a slova, například vyjmenovaná slova a pády. Předmět český jazyk se v škole dělí na tři předměty (mluvnice, sloh, literatura), podle mě je nejlehčí literatura, protože tam jen čteme a povídáme si o různých knížkách. Třeba kdo je napsal, nějakou ukázkou z knížky si přečteme, kdy ji spisovatel napsal. Čtení je jeden z mých koníčků, jelikož z knížek se dá dozvědět hodně různých zajímavých věcí. Už od páté třídy to začalo být těžké a dokonce, což jsem nečekal, i v literatuře. Ale stejně nejtěžší bylo napsat „dost dobrý“ sloh aspoň na polovinu A4. Obvyčejně jsem v tom neměl gramatické chyby, ale spíš jsem nevěděl, co o daném tématu jsem měl víc napsat. V mluvnici mi dělalo největší

problém se naučit výslovnost, hlavně ř – ž. Ale na český jazyk máme moc dobrou učitelku, takže mi to už jde všechno o trochu víc. Abych to shrnul: český jazyk je docela těžký, hlavně výslovnost a zapamatovat si všechny výjimky ještě těžší. Na druhou stranu pro Slovany je to jeden z dobrých jazyků, které se dají naučit docela lehce. Já osobně jsem rád, že žiji v České republice, protože mně se tento jazyk líbí. Až doted jsem psal především o sobě. Ale moje rodina je dost široká a s češtinou ve škole se potýká několik jejích členů. Nejprve do naší školy přišla moje starší sestra. Její paní učitelka na český jazyk jí věnovala velkou pozornost, ale po pár dnech zjistila, že sestra je v češtině lepší než její spolužáci, rodilí Češi. Sestra se lehce dostala na gymnázium a zde patří opět mezi nejlepší žáky. O rok výše než já chodí můj bratr. Je tichý a skromný a možná to je příčinou toho, že čeština není jeho oblíbený předmět. Ale snaží se. Moje mladší sestra musí letos přejít z prvního na druhý stupeň. Ani ona češtinu moc „nemusí“. Jenže naše rodina je zvyklá držet pospolu, a tak sestře moc a moc pomáháme. Tak to má být. Zato můj mladší bráška je moc dobrý. Nejenže v češtině dosahuje moc pěkných výsledků, ale hodně rád přispívá do školního časopisu 220V. Letos mu v časopise vychází povídka na pokračování. Já tedy také přispívám, ale spíše proto, že chci udělat radost své paní učitelce, když nás o příspěvky žádá. Doma na školní docházku čekají další sourozenci. Co oni a čeština se teprve ukáže.

Nguyen Thuy Linh

18 let, 8. místo v kategorii jednotlivců

v 1. ročníku soutěže

Žila byla, milá dítko, jednou? kdysi? malá dívka. Vlasy měla černé jako uhel, rty rudé jako maliny. Ale nebyla to Sněhurka. Lidé si ji pletli s klukem, protože měla na tu dobu moderní sestřih à la kastrol. Jinak byla jako ostatní děti. Ráno se těšila do školky, kde měla spoustu kamarádů. Odpoledne strávila s mladším bráškou a babičkou. Českou babičkou. Takhle monotónně uplynulo několik let. Pak přišla školní léta. Teprve tam si uvědomila, že je jiná než ostatní. Ani nevěděla, že pro ně existuje tolik přezdívek.

Rákosník. Čong. Větev. Vietkiš. Ťaman.

Děti mají několik vlastností. Jsou nevinné, bezelstné a roztomilé, ale dokáží být i kruté a škodolibé, a kdo říká, že ne, lže. Nevěděla, proč ji nemají rády. Ano, byla trošku jiná, ale to třeba i jiná děvčata, jedna měla vlasy hnědé, druhá černé jako ona, některá koukala očima modrýma, některá hnědýma. Jako ona. Pravda, její pleť měla trošku zlatavější odstín, ale když se opálila dohněda, byla jako ostatní děti, které strávily půl dne na koupališti. A tak začala uvažovat, proč se s ní nikdo nebaví. Vždycky, když pro ni přišla maminka, přešla do jazyka, kterým mluvila jenom ona a její rodina. Ale ostatní si z ní dělali druhý den legraci, napodobovali ji. „Ting táng tóng,“ pitvořili se. Ona přeci takhle nemluvila. Vypadala trošku jinak než oni, ale většinu času mluvila jako oni, nechápala, že ji nemají rádi jenom proto, že dokáže mluvit i jinak. Přestala se s nimi bavit. Většinu času strávila sama.

S knížkami. Češtinou mluvila i se svým bratrem, češtinou byla obklopena, knihy napsané v češtině se staly jejími novými kamarády. Časem se naučila i to zabíjäcké ř a s maminkou mluvila napůl česky, napůl vietnamsky. Z knížek se naučila i některé zábavné palindromy a jazykolamy, které si často přeříkala. I na ulicích, kde se na ni dívali, jako by měla všechny ty nadávky napsané na čele. Někteří je i řekli nahlas.

„Ting táng tóng!“

Kobyla má malý bok. Nádech.

„Táhněte zpátky do pralesa!“

Pan Kaplan v kapli plakal. Přidala do kroku.

„Čong!“

Rozběhla se. Tři sta třicet stříbrných stříkaček stříkalo přes...

Ráda píšu v er-formě. Popisuji jimi věci neosobněji, z dále. Z dětství mám vzpomínky různé. Někdy se mi zdá, že od té doby uplynula celá věčnost. Naučila jsem se splynout s okolím, moc neprovokovat, nevyčnít, naučila jsem se vaše zvyklosti i jazyk, jak jsem dovedla nejlépe. S rostoucím věkem si ale ne nechávám všechno líbit. Baví mne pozorovat reakce lidí, co si myslí, že jim nerozumím a ve se před mnou trousí urážlivé poznámky. Kolik jen podob mají překvapené obličej.

V mládí jsme měli zakázáno doma mluvit česky – prý tak mluvíme celý den, doma musíme mluvit mateřským jazykem. I dodnes, když jí mluvíme s bratrem, lidé z naší komunity nevypadají zrovna nadšeně, občas přichodí i nesouhlasné mlasknutí či podmračený pohled. Jenomže čeština je pro nás rychlejší a navíc má další výhody – můžeme tak mluvit,

když nechceme, aby nám rozuměli. Žádný jazyk neovládám natolik dobře, abych jím vyjádřila přesně to, co chci a potřebuji, a ani (ke své vlastní hanbě) můj mateřský jazyk není tím, kterým přemýšlím a píši své myšlenky. Pro naši generaci je čeština samozřejmostí a myslím, že už i naši rodiče svým způsobem rezignovali, jsou zvyklí, že máme vietnamskou mluvu prošpikovanou slůvky nejen českými, ale i anglickými či německými, což doteď mnohé mé spolužáky značně udivuje. Nedělá mi problémy přecházet mezi jazyky. Kleju česky a anglicky, počítám výhradně vietnamsky.

Miluji poznávání jiných kultur a jejich řečí. Čeština jí není, vždyť jsem se tu narodila a doprovází mě dennodenně. Ale fascinuje mě řečová komunikace mezi lidmi, její rozmanitost. Často poslouchám jiné jazyky a pak je porovnávám s češtinou. Podle mě by měl člověk ovládat alespoň jeden cizí jazyk, koneckonců, kolik řečí umíš, tolikrát jsi člověkem a cizí chléb chutná lépe nežli vlastní koláče, ale proti gustu žádný dišputát, že.

Co se mi nelíbí? Nelíbí se mi, že si někteří Češi myslí, že Česká republika je pupkem světa a že jim do budoucna bohatě vystačí čeština, což mi připadá poněkud slepé a hloupé. A když už umím jenom jeden jazyk, pak se postarám, abych ho uměl dokonale, někdy mi připadá, že spisovnou češtinu bráním a lpím na ní mnohem více nežli leckterí rodilí Češi, které to tak trochu rozčarovává, ale vždyť je to jazyk tak složitý, že každý musí mít alespoň malé nutkání se jeho vytríbené formě trochu přiblížit. Přeci jen se budeme muset v budoucnosti při různých situacích prezento-



vat a nemůžu si dovolit „rozjet“ na svého nadřízeného mluvku, kterou bych ho vyděsila a sama sebe zahanbila.

Co mne fascinuje? Fascinuje mě, jak si někteří umí s češtinou vyhrát, tvořit sáhodlouhá souvětí, používat květnaté a složité výrazy, ale ke konci se třeba dozvím, že nic podstatného neřekli a jen vše „okecávali“ kolem. I když, zdá se mi, tu nejsou (proč troškařit, řekněme všude) politici příliš oblíbení, musím před jejich výřečností a uměním, kterým ovládají češtinu, smeknout.

Líbí se mi její bohatá slovní zásoba, rozmanitost i strohost, ale někdy se dětinsky vztekám, když čtu a nerozumím nějakému staršímu výrazu. Ráda ale vyzobávám jazykové lahůdky a zvláště archaismy. Vývoj, jímž

čeština prošla, je hodný pozastavení, líbí se mi její propojenost s ostatními jazyky a myslím, že i na takové výrazy, jako jsou například nosočistoplena, můžete být hrdí. Je zábava učit své spolužáky slovíčka z mé mateřštiny a sledovat jejich stupňující se frustrovanost, protože vietnamština je více tónově ohebnější a zpěvná. Na oplátku mě učí jiná slova, řekněme poněkud hrubšího rázu, kterými občas překvapím i otrlého a pravidelného návštěvníka různých knajp.

Člověk se učí každým okamžikem. I když mám oči otevřené a pozorně všemu naslouchám, je pravda, že si občas přeji, abych česky nerozuměla. Ale nu což, člověk je jednou nahoře, podruhé dole. I tak se každé ráno budím s očekáváním, co nastávající den přinese. Nezajímá mě, jak moc proti tomu jste, nezajímá mě, jakou nevoli tím třeba i vyvolám, ale můžu s klidným svědomím prohlásit, že čeština je i můj jazyk.

„Myslím, že recept na integraci cizinců do české společnosti je osvěta, osvěta, osvěta. Více mluvit, více se otevírat okolí.“

Nguyen Thuy Linh

Nguyen Thuy Linh

18 let, 2. místo v kategorii pro starší žáky

v 2. ročníku soutěže

Doan Thi Mai – „Majka“, 17 let

Pamatuji si to přesně, tatínek mě na letišti vyzvedl na začátku prosince. Byla jsem zmatená, letiště bylo tak velké a všude panoval čilý ruch, lidi mluvili jeden přes druhého a znělo to jako kejhání hus, které jsem doma měla na starosti. A víte, co bylo nejzvláštnější? Každý vypadal úplně jinak! Jeden měl žluté vlasy, druhý zrzavé a byli vysocí, taaak velcí! U vchodu na mě čekal tatínek, vrhla jsem se mu kolem krku, vždyť jsem ho neviděla od svých pěti let!

„Poletím do Československa,“ zářily mu oči. „Budu dělat v továrně na porcelán a vydělám hodně peněz!“

„A tati, je to daleko?“

„Daleko, zlatíčko. Vidíš tamhleto zapadající slunce? Tak ještě dál. Letí se tam dva dny letadlem, víš.“

„Ale vezmeš mě tam s sebou, že jo?“

„To víš, že jo. Jednou...“

A pak odletěl. Bála jsem se, že s ním ten velký kovový pták spadne. Ten den jsem si řekla, že když nebudu celý, celíčký den jíst a vydržím stát dlouho na jedné noze, tatínek doletí v pořádku. A povedlo se.

11. 12. 2006

Milý deníčku (můžu ti říkat deníčku?), sníh byl tak zvláštní! Nikdy jsem sníh neviděla. A najednou ho všude bylo plno! Protivně vlhká a kousavá zima mě zaskočila, ale tatka mi přivezl krásnou naducanou bundu. Při zpáteční cestě jsem měla nos namačkaný na sklo. Byla už tma, ale cestou jsme míjeli lampy. Byly jako teplé ostrůvky světla. V jejich zářivě oranžovém kuželu pršely husté provazce vloček. Před domovním vchodem jsem tajně udělala sněhovou kouli a schovala si ji do bundy. Myslela jsem, že mi vydrží navždycky. Jak jsem byla zmatená, když jsem místo ní pak měla jenom mokrou kapsu!

5. 1. 2007

Chodím k babičce. Vlastně to není moje pravá babička, nýbrž česká postarší paní, u které se učím česky stylem *hod'neplavce do vody*. Je moc hodná a jmenuje se Jarmila. Má krátké šedé vlasy, zelené oči a rýmu. Mně dala jméno Majka, protože se to podobá mému pravému jménu – Mai. Její byt voní buchtami. A ne ledajakými. Babička dělá nejlepší tvarohové buchty na světě! Měkoučké jako dětská prdýlka a nadýchané jako čerstvě ušlehaná šlehačka. Na povrchu je tlustá vrstva cukru. Mamka říká, že budu muset do školy. Já ale nikam nechci! Jsem spokojená u babičky, které zatím moc nerozumím, ale můžu se u ní dívat na pohádky, jíst dobrá jídla a hladit vypaseného jezevčíka Lase („Lase, ty prase!“ volává na něj babička v dobrém rozmaru při házení kousíčků párku na jeho olýsanou hlavu). Nicméně jsem musela.

19. 1. 2007

Paní učitelka je krásná. Její vlasy jsou jiné než moje. Dlouhé, vlnité v barvě medu. Usmála se, chytla mě za ruku a vedla do třídy. Když jsem vstoupila, okamžitě všechno utichlo a mně se nervozitou zkroutily vnitřnosti. Dvacet párů očí mě probodávalo. Někteří měli vykulené oči jako žáby, které jsme s kamarády „tam doma“ pro zábavu chytali a mačkali. Paní učitelka začala mluvit, ale mně všechno znělo jako marťanština. Pochytila jsem slůvko „Majka“, ale to bylo asi tak všechno. Stála jsem tam, kývala hlavou a snažila se usmívat, protože rodiče řekli, že musím být přátelská a usmívat se, i když z toho bolí tvář. Paní učitelka domluvila. Něco mi řekla. Kývla jsem a usmála se. „Ahoj,“ řekla jsem, protože to bylo to jediné slůvko, které jsem znala. Paní učitelka malinko zavrtěla hlavou, chytla mě za ruku a posadila do přední lavice. Seděla jsem sama.

Myslím, že si žádný z rodilých mluvčích nedokáže představit to osamění, když nerozumíte naprosto ničemu. Je to, jako by člověk seděl v neviditelném trezoru mezi čtyřmi stěnami vlastních myšlenek, izolován od ostatních. Co to říkají? A co když zrovna mluví o mně? Pomlouvají mě? Smějí se mi? Protože vypadám jinak, jsem malá a mám jiné oči? Seděla jsem v lavici, poslouchala ostatní a přála si lapit věty ze vzduchu a sníst je. Abych jim alespoň trochu porozuměla. O přestávkách jsem závistivě sledovala hrozen spolužaček, jak se v koutku chichotají, a klukům jsem byla vděčná, že mě tu a tam alespoň zatahají za vlasy nebo škádlivě štípnou. Začátky byly opravdu těžké. Představte si, že žijete někde, kde vám nikdo nerozumí. Připadala jsem si tak zvláštně indisponovaná, téměř jako



postižená. Bezmocná. Věděla jsem, že kdyby se něco stalo, nedokázala bych lidi poprosit o pomoc. Je to zvláštní pocit, být vydán napospas. A zvažte kvůli čemu? Kvůli jazyku. Jak pak člověku přijdou slova cenná! Ne nadarmo se říká, že slovo má největší moc. Začala jsem přemýšlet o jazyku jako takovém. Proč je na světě tolik jazyků a proč se nedokážeme navzájem dorozumět? Vždyť ostatní lidé jsou stejní jako já. Mají pusy, oči, rodiče. Jsme stejní! Tak jaktože mi nerozumí a já zase nerozumím jim? Když je někdo sám, přemýšlí o těchto věcech, po čase mě ale začala z toho všeho bolet hlava. Řekla bych, že smutek a osamění nahradilo smíření a nová chuť začlenit se. Porozumět.

Rychle jsem si zvykla na koloběh všedního dne. Vstát, umýt se, vzít tašku a jít do školy. Při zazvonění vstupovala paní učitelka do dveří, tvářila se přísně, vzápětí se ale usmála. Na židlích se musí sedět rovně, penál a učebnice hezky srovnané. Odpoledne jsem strávila s babičkou a Lasem, byla jsem její jediný posluchač. Babička ráda a dlouho mluvila. Nevadilo mi to, její hlas byl konejšivý a uklidňující. Pomáhala mi s úkoly a často mě hladila po hlavě s tichým – „Hodná, jsi hodná.“

Matika mi šla dobře. Byl to můj dobře známý svět. Řeč čísel je totiž stejný jak v mém, tak vašem jazyce. Ačkoli jsem byla uvězněná mezi čísly, připadala jsem si jistě a svobodně. Slovní úlohy mi dělaly problém, ale jinak jsem za početní úkony dostávala velké ostré jedničky. Zpočátku mě vyděsily, protože u nás máme jiné známkování. Od 1 do 10, přičemž 10 je nejlepší. Rodiče mi to však vysvětlili. Čeština byla problém. Seděla jsem a zmateně se rozhlížela kolem. Toužebně jsem si přála rozumět textu

v učebnicích a knihách, co tak zvláště sladce voněly. Ale i když jsem nahlas lámanou češtinou četla, slova se po přečtení rozutekla a nedávala žádný smysl. Přírodopis jsem měla ráda, paní učitelka ukazovala na různé obrázky v učebnici a pomalu vyslovovala, jak se různým věcem říká. Opakovala jsem po ní, a jelikož jsem měla dobrou paměť, spoustu slovíček jsem si zapamatovala. Nejoblíbenějším předmětem byl tělocvik. A pracovní činnosti. Předměty, v nichž nebyla zapotřebí slova.

Se spolužačkami jsme překonaly ostych a počaly se nesměle seznamovat.

S Aničkou M. jsme nejlepší kamarádky dodnes. Měla ty nejmodřejší oči a na nose tmavé pihy, jako by jí tam rozsypali zrnka pepře. Ráda vzpomínám na počáteční dorozumívání se rukama-nohama, zažily jsme hodně zábavy, když mě učila Strč prst skrz krk. Skoro jsem si zlámala jazyk a ona co chvíli lovila moje prskance z oka. Smály jsme se jako divé. Časem jsem pochytila nežádoucí výrazy jako ty vole, megera jedna, sedlo to jak prdel na hrnec, pojď na bitku, ty dobytku! aj. Musím uznat, že i tyto výrazy použité ve správný čas mají své zvláštní, drsné kouzlo.

S tvrdošíjností mně vlastní jsem se začala učit česky. Intenzivně. Rodiče mi zaplatili kurz v Praze. S mou vášní pro knihy jsem se naučila češtinu poměrně rychle. Za dva roky jsem již mluvila bez přízvuku. Občas mi dávaly (a pořád dávají) zabrat některé jazykové lahůdky, jako je například Z kama si? Žufánek, prondete podchod atd. Více jsem se však setkávala s psanou češtinou, tudíž mám někdy sklony používat výrazy jako chřípí, nelibost, zášť, klít a outěžek, čemuž zas nerozumějí někteří čeští kamarádi – je to milý paradox.

Štefan Curararu, 18 let

Když do naší třídy přišel Štefan Curararu z Moldávie, okamžitě jsem věděla, jak se cítí. Neuměl ani slovíčko česky. Z vlasti musel s rodiči odejít kvůli politické situaci. Snažila jsem se mu držet nablízku a co nejvíce mu pomoci. Seděl v lavici za mnou a věděla jsem, jak moc je mi vděčný. Rád mi kopal do židle, a když jsem se otočila, usmál se. Pamatuji si, jak nám paní učitelka první den řekla, že musíme Štefanovi pomáhat mluvit česky. Ujali se ho zvláště kluci. Zvláštní je, že si rozuměli i beze slov. Ale na provádění klukovin asi žádná slova nebyla ani zapotřebí. Ke konci školního dne paní učitelka promluvila ke Štefanovi – prý doufá, že se mu u nás bude líbit a že se rychle naučí česky. Štefan se bezelstně usmál a hrdě řekl slovo, které ho kluci potouchle naučili: „Vole.“ Paní učitelku málem klepla pepka, šly na ní mdloby. Je to taková úsměvná příhoda, kterou si ráda připomínám.

Čeština je krásný jazyk, a možná to bude znít trochu nevďěčně vůči mému rodnému jazyku, ale přirostla mi rychle k srdci, mluvím česky víc než vietnamsky. A i když nemůžu s místním davem úplně splynout vzhledově, díky češtině se mi daří do kolektivu začleňovat po vyšší stránce. Nepřipadám si nijak indisponovaná, jsem svá, a přece jsem stejná jako plus minus deset milionů lidí zde. Spojují nás slova. Už nemusím omluvně krčit rameny a vrtět hlavou. Už nemusím říkat: „Promiňte, nerozumím.“

Barbora Lipnerová

13 let, 5. místo v kategorii pro starší žáky

ve 3. ročníku soutěže

Na hranicy

Jmenuji se Ada Radosława Sokolowski. Nesnáším své prostřední jméno, takže mi tak neříkejte. Jak jste si mohli všimnout, nejsem zrovna Češka, i když tyhle mé zápisky jsou v češtině. Dostanu se ke všemu. Takže, pocházím z Katowic. Krásné město, ale jednoho dne jsme se museli přestěhovat k našim sousedům v České republice. Přesněji do hraničního města Czeski Cieszyn neboli v češtině Český Těšín. I když kolem 20 % populace tohoto města tvoří Poláci, měla jsem tu problém. Kvůli škole a mé celkové budoucnosti jsem se musela naučit česky. Jak vidíte, češtinu už vcelku ovládám. Sice můj silný polský přízvuk neschovám, ale většina lidí se přes něj přenese. Ale všechno pěkně od začátku.

Z naší malé rodinky jsem měla největší problém s češtinou já. Párkrát se mi v obchodě stalo, že prodavačka nerozuměla, co po ní chci. Bylo to, jako by se potkali slepý a němý. Zkuste se domluvit s někým, kdo nerozumí, co říkáte, a vy nerozumíte, co říká on. Naštěstí se vždy našla nějaká dobrá duše, která mi pomohla s českou prodavačkou.

Méně problémů jsem měla překvapivě v městské hromadné dopravě. Ještěže mají všechny ulice i polský název.

Jestli jsem si ale myslela, že obchody nebo cestování dopravou mi budou dělat největší problémy, tak to bych vám měla říct o škole.

Po nějaké době jsem zjistila, že ne všichni mí čeští spolužáci mluví stejně. Například ta malá nevýrazná holka ze středních Čech mluvila trochu jinak než ten vysoký Moravák. Chvíli jsem se v tom nemohla vyznat.

Samozřejmě, že mám i další historky, třeba s písmem. Zvyknout si na češtinu nebylo zase tak těžké, ale zvyknout si na psaní česky bylo těžší. Čeština totiž, na rozdíl od polštiny, nepoužívá spřežky (cz, sz...).

Ale poslední kapkou a podnětem k učení češtiny byly knihy. Docela dost čtu a navštěvuji knihovny a knihkupectví. Bohužel, většina všech knih, tedy až na speciální výjimky v polském jazyce, je psána česky.

Takže, jak můžete vidět, česky už umím. Vlastně mě to naučili spolužáci a různé situace související s jazykovou bariérou. Mohla bych o nich napsat celou knihu, ale koho by to bavilo. Když to shrnu, v České republice jsem docela zapadla. Taky pořád žiju v Českém Těšíně, protože tam se Polák schová nejlépe. Samozřejmě jsem na Polsko nezapomněla.

Tak jsem začala nový život, i přes ty četné problémy s češtinou. Přesto si ale myslím, že český jazyk je hezký a rozmanitý. I když se někomu může zdát, že se jím domluví pouze na českém území, věřte, že to za tu námahu stojí.

Tereza Poláková

12 let, 2. místo v kategorii pro mladší žáky

ve 3. ročníku soutěže

Promiňte, nerozumím

Ahoj, jmenuji se Ema. Je mi 13 let a bydlím v Praze s mamkou a šestiletým bratříčkem Tomíkem. Tatínek nám umřel, když mi bylo 8, a Tomáš si na něj ani nepamatuje. Mám delší, rovné, hnědé vlasy, které si častou zaplétám do copu, mám světlou pleť a na svůj věk jsem trošku menší (to si alespoň myslím já). Mamka už se delší dobu stýká s Mongolem jménem Bao, ale říká mu Baunku.

„Emo, Tomíku, vstávejte, už je sedum pryč.“ – „Už vstávám, mami.“ Když jsme konečně já i Tom vstali, poprosila nás mamka, jestli bychom nemohli dnes přijít ze školy rovnou domů, že prý přijde Bao a potřebují nám něco moc důležitého říct.

Když jsem vyzvedla Toma z družiny, vrátili jsme se domů. Mamka s Baem nám řekli: „Emičko, Tomášku, jelikož jsme s Baunkem už moc dlouho, chtěli bychom spolu bydlet.“ „No, proti tomu nic nemám,“ řekla jsem. „Není to celé,“ pokračovala mamka. A chtěli bychom bydlet v Mongolsku, protože tam má Bao rodinu, která sem kvůli pozemkům přijet bohužel nemůže.“ Byl to pro mě šok, ale co se dalo dělat, budu holt muset bydlet v Mongolsku. Ach jó.

Po přestěhování jsme zjistili, že sice mají pozemky, ale velice divný barák připomínající veliký stan. Nikomu jsem nerozuměla kromě Toma, Mamky a Baa, který uměl alespoň

základy češtiny. Jeho děti Bold a Enkhmaa česky neuměli vůbec nic, takže se s nimi těžko mluvilo. Později nás rodiče poslali s Tomíkem do školy. Začátky byly těžké, ale časem jsem naražila na dívku, která se jmenovala Nikola a pocházela z Čech. Mluvila ale plynule mongolsky a byla dokonce jedna z nejchytřejších ve třídě. Skamarádily jsme se a chodily spolu ven. Vše ale bylo jiné než v Česku. Například nerozlišují základní a střední školu a většina škol nabízí desetileté vzdělávání, a že povinná školní docházka, která je u nás devět let, je u nich jen čtyři roky. Niky mě začala učit mongolsky, ale šlo to velice pomalu. A protože ostatní zajímalo, jakým jazykem si povídáme a Enkhmau a Bolda štválo, že oni jediní nerozumí řeči, kterou si většinou povídáme doma, začali jsme s Tomíkem a Nikčou učit pár dětí včetně Enhkmai a Boldy česky. Šlo jim to podstatně rychleji než mně mongolština. Po pár



měsících jsme se s ostatními domluvili napůl česky a napůl mongolsky a bylo to velice srandovní. A paní učitelky zajímalo, jakým jazykem to mluvíme, a proto jsme začaly jazyk představovat i paní učitelce a postupně všem učitelům. Ukázalo se, že jedna paní učitelka v Česku několikrát byla a má tam i svoji sestru s rodinou, a tak nám pomohla naučit základy (nic jiného neuměla) ostatní. Zpívali jsme české písničky a mluvili na sebe česko-mongolsky. Moc mě to bavilo.

Když se organizoval výlet, přemluvila jsem paní učitelky na výlet do Čech, který spolu-financovala mamka a babička z Čech. Když jsme si s Mongolci prošli Prahu a navštívili česká nákupní centra a kina, div jim nevypadli oči. A po nastěhování do hotelu se velice divili našim zvykům.

Výlet do Čech se jim líbil a mně také. Po roce a půl jsem se naučila plynule mongolsky a ostatní plynule česky, a dokonce zvládli pravopis, který já se v mongolštině učila už ve škole. Jsou to ty nejšťastnější roky mého života a až budu dospělá, budu sice bydlet v Čechách, ale do Mongolska poletím minimálně třikrát ročně a děti se budou mongolsky učit už od mala. Mám to ale krásně vymyšleno. Já, Enkhmaa a Niky jsme se staly nejlepšími kamarádkami nebo, jak by řekly, shildeg naizduu, ale ony samozřejmě píší ve znacích.

„I učitelé by se měli více angažovat a pomoci dětem překonávat jazykovou i kulturní bariéru. Ne tak, aby se cítily, že sem nepatří, nebo, že jim budou nadřezovat.“

Tereza Poláková

Jmenuju se Duong. Ve škole mi říkali Linda. Žiju od osmi let na mostě mezi Evropou a Asií. Moji rodiče půjdou brzy do důchodu a plánují, že v létě budou žít v Čechách a v zimě zase ve Vietnamu, protože tam není taková zima. Já to mám asi stejně. Už jen čekám na ten důchod, abych mohla dělit rok napůl. Ted je mým trvalým domovem Česko a v létě, když se to poštěstí, tak létám domů, do Vietnamu na dovolenou. Mám totiž dva domovy. Nejvíc jsem si tenhle fakt uvědomila, když jsem získala české občanství.

Když jsem stála před rokem na matrice a podepisovala slib při zvuku „Kde domov můj“, první, co mi přišlo na mysl, byla vietnamská hymna „Pochod na frontu“, kterou jsem slýchávala každý večer na VTV4 (vietnamský kanál pro žijící v zahraničí), když jsem bydlela u našich. A tak mě napadaly otázky, na které hledám odpovědi vlastně už od dětství. Kde je tedy můj domov? Je to tam, kde jsem se narodila, nebo tam, kde jsem prožila většinu svého života?

Po příletu do Vietnamu se necítím ihned jako doma. Většinou potřebuju týden dva na to, abych se zbavila svého čínského akcentu (fakt nevím, jak na to přišli) a abych nabrala od slunce ten správný odstín a mohla zcela zapadnout do davu. Po krátkém období aklimatizace už lehce snáším i místnosti bez klimatizace. Také začínám přecházet silnice jako kaskadér a jezdím na kole v protisměru. Nejvíc se doma cítím tehdy, když ucítím z kuchyně či trhu nějakou vůni připomínající jídla, která mi babička kupovala nebo vařila, když jsem byla malá. Vlastně nejsilnější pocity vietnamského patriotismu ve mně vyvolávají vzpomínky na babičku.

U rodičů se cítím jako ryba ve vodě, a to pořád. Prostě bezpečně, vítána a milována. Jako kdybych stála na můstku mezi vietnamským a evropským světem a pořád se nemohla rozhodnout, zda budu víc Vietnamka nebo Češka. To mě baví, ale někdy také unavuje a rozčiluje, ale rozhodně jsem za to vděčná. Naši byli vždy dost liberální k mému výběru, ať šlo o hobby, školy, práce či partnera. Nikdy mě do ničeho nenutili. Rozdílný názor vždy vyjádřili, avšak ať jsem se rozhodla jakkoliv, vždycky při mně stáli. Oplátkou za to si přáli, abych při všech kulturách, které objevuju, nikdy nezapomněla na své kořeny. Abych uměla plynule vietnamsky, abych chápala význam slova rodina ve vietnamském smyslu a abych uměla myslet i na druhé a nejen na sebe. Netvrdím, že s jejich výchovou ve všem stoprocentně souhlasím, jsem přece jenom jiná generace a svět, v kterém žiju se hodně liší od toho jejich. Nicméně tohle jsou věci, které bych taky jednou chtěla předat svým dětem.

Je to jednoduché říct „vezmi si z obou kultur jen to nejlepší“, ale jak má poznat puberták, co je dobré a co ne? Postupem času jsem si zvykla obě kultury porovnávat téměř automaticky. Srovnám si sama v sobě, co mi přináší větší radost a obě ty kultury zmixuju do svého banánového koktejlu tak, aby mi to vyhovovalo co nejvíce. Takže občas jím šopák hůlkama, protože je to praktičtější. A někdy si dovolím zkoušet na rodiče svůj typický český sarkasmus, což by většina vietnamských rodičů třeba vůbec nepochopila.

A takhle to má asi většina cizinců žijící v Čechách. Snažíme se přizpůsobit českému prostředí, ale zároveň si uchováваме původní zvyky. Své vrozené já spojujeme s tím evropským, získaným já. Aby nakonec vznikla osobnost, která zapadá všude, kam přijde.

Duong Nguyen

Hana Duongová, Věra Andrlíková a Lucie Sedláčková
2. místo ve skupinové kategorii v 2. ročníku soutěže

Naše spolužačka Lan Ang

Naše spolužačka je velmi milá, sympatická a skromná cizinka. Jmenuje se Lan Ang. Narodila se v roce 1996. Již tři roky spolu chodíme do stejné třídy na gymnáziu. Napadlo nás tedy, že bychom se o ní mohli dozvědět něco bližšího. Ráda svolila k rozhovoru.



Odkud pocházíš, z jaké země?
Celá naše rodina pochází z jihovýchodního Vietnamu. Bydleli jsme v chudší vesnici s malým počtem obyvatel. Pro všechny tamní rodiny byla jedinou obživou těžká práce v zemědělství. Lidé ve vesnici pěstovali především rýži a čaj. Chovali slepice pro vejčeka a občas také na maso.

V letošním roce jsi dovršila šestnácti let.
V kolika letech jsi přišla do České republiky?
Do České republiky jsem poprvé přišla ve svých pěti letech. Naše rodina se přistěhovala za příbuznými, kteří již v České republice žili tři roky. Tehdy se naše rodina přistěhovala sama.

Kolik je členů vaší rodiny?
Mojí rodinu tvoří otec, matka a starší bratr.



Za příbuznými jste se z Vietnamu stěhovali přímo do Klatov?

Ne. Za příbuznými jsme se přistěhovali do Chebu. Jejich rodina byla tříčlenná. Koupili si v Chebu rodinný dům, ve kterém nám poskytli útočiště po několik měsíců našeho pobytu v České republice.

Kterí tvoji nejbližší příbuzní zůstali v rodném Vietnamu?

V rodné vesnici zůstali moji prarodiče, jeden z jejich synů, jeho manželka a jejich dvě malé děti.

Jaké bylo loučení s vesničany a s rodinou? Pamatuji si, že jeden večer před naším odjezdem se sešlo u babičky a dědečka více lidí. Vedli spolu dlouhé rozhovory, připíjeli na zdraví a jedli připravené jídlo. Tehdy jsem si myslela, že to je nějaká rodinná oslava narozenin nebo svátku. My děti jsme si spolu jako vždy při oslavách hráli dlouho do večera. Za několik dní moji rodiče sbalili několik zavazadel. Šli jsme k babičce a dědovi. Maminka mně řekla, abych se rozloučila, že pojedeme na dlouhý výlet. Přitom jí i babičce tekly slzy. Všichni se vzájemně objali, políbili na rozloučenou a slibovali si, že se zase brzy uvidí. Bylo mi pět let a opravdu jsem tenkrát nechápala, co je tak smutného na výletě. Vždyť já babičce i dědovi budu všechno vyprávět a určitě jim z výletu přivezu nějaký dárek.

Stýskalo se ti?

Samozřejmě, že se mi stýskalo. Hlavně po babičce a dědovi. Když jsem byla u příbuzných v Chebu již několik dní, řekla jsem mamince, že chci zase jet domů k babičce a dědovi.

Šla jsem tehdy s tetou do obchodu a koupila jsem pro babičku barevný šátek a pro dědu bonboniéru. Rodiče mi řekli, že ještě za babičkou nemůžu jet. Hodně večerů jsem proplakala. Byla jsem daleko od domova, v zemi, kde jsem nikomu nerozuměla.

Jak ses učila česky?

Ze začátku jsem se učila s rodiči. První slova nás učili příbuzní z Chebu. Chodili s námi po městě, vysvětlovali cestu, ukazovali důležité budovy. Ve dne jsem chodila s maminkou pomáhat tetě do malého obchodu s oděvy, kam chodilo vždy nakupovat hodně lidí, kteří mluvili jen česky. Každý den jsem v televizi sledovala večerníček. V neděli jsem se ráda dívala na české pohádky. Když už jsem rozuměla několik českých slov, odvedla mne jednou maminka do školky mezi spoustu cizích dětí. Naštěstí se ve školce nemuselo moc mluvit. Hlavně jsme si hráli, vždy jsem dělala stejné věci jako ty ostatní děti. Poslouchala jsem paní učitelku i děti a naučila jsem další česká slova.

V kolika letech jsi šla do školy?

Kdybych byla ve Vietnamu, nastoupila bych do školy už v pěti letech. V České republice jsem šla do první třídy v šesti. Některé děti ze školky se staly mými spolužáky. V Chebu jsem měla ve třídě dvě dobré kamarádky. Ostatní děti se se mnou příliš nekamarádily. I když jsem byla jiná, neposmívaly se mi. Spíše se se mnou nebavily.

Jak ses ocitla v Klatovech?

První, druhou a třetí třídu jsem navštěvovala na základní škole v Chebu. Protože rodiče



dostali nabídku pracovat v Klatovech, museli jsme se stěhovat. V Klatovech si rodiče koupili byt. Po prázdninách jsem začala chodit do čtvrté třídy, ale neměla jsem žádné kamarády. Bylo to pro mne mnohem těžší, protože jsem jako jediná z Vietnamu přišla do stmeleného kolektivu českých dětí. Po několika týdnech si na mne spolužáci zvykli a jedna malá nenápadná dívka se stala mojí kamarádkou až do sedmé třídy. Pak jsem nastoupila na gymnázium, kde jsem mezi všemi spolužáky velmi spokojená.

Jaké jsou tvoje koníčky?

Ve svém volném čase hraji na kytaru a poslouchám muziku. Nejraději mám anglické skupiny a jejich písničky.

Kdy jsi navštívila příbuzné ve Vietnamu?
Za babičkou a dědou jsem se vrátila až za pět let. Byla jsem tam šest týdnů v době letních prázdnin. Další návštěva byla zase po pěti letech. Přála bych si, abych je mohla vidět dříve než za pět let a aby byli ještě naživu.

Jaké jsou tvé životní plány?
Po maturitě na gymnáziu chci studovat na vysoké škole.

Zmínila ses o maturitě, budeš maturovat z češtiny. Dovedeš vysvětlit tyto česká slova?
Furt – stále
Rendlík – hrnec
Poduška – nevím, že by provaz na škrcení?

Chtěla bys pracovat a žít v České republice, nebo se vrátit do Vietnamu?
Chtěla bych žít v České republice, pracovat, vdát se, mít rodinu, učit své děti česky a prožívat s nimi všechny krásné české svátky.

Můžeš mi popsat pocit, když jsi v prostředí, kde nerozumíš nikomu?
Vzpomínám si, že mi nebylo příjemně, když se mnou někdo mluvil a já jsem na něho smutně koukala, protože jsem mu nerozuměla. Byla jsem z toho velmi smutná, ale postupně se moje česká výslovnost zlepšovala a já jsem začala všem rozumět.

Jak se ti líbí český jazyk?
Čeština je hezký jazyk, ale myslím si, že výslovnost některých českých hlásek je těžká.

Jaké slovo bylo tebe nejtěžší?
Kalkulačka.

Lucie Smejkalová, Pavla Pelikánová, Andrea Matějková, Adéla Šimková a Enkhmend Purevgarid
3. místo ve skupinové kategorii v 2. ročníku soutěže

Naše spolužačka Mende

(Všechny jsme spolužačky z jedné třídy. Před dvěma lety jsme začaly navštěvovat střední školu v Havlíčkově Brodě, kde jsme se seznámily s dívkou mongolské národnosti Enkhmend Purevgarid, které všichni říkají Mende. Je téměř o čtyři roky starší než my, její spolužáci ze třídy, ale i přes tento věkový rozdíl si se všemi rozumí a bez problémů vytváříme skvěle spolupracující kolektiv. Návrh udělat s Mende menší rozhovor nás zaujal, a tak jsme se párkrát sešly po škole a zpracovaly jsme s naší mongolskou kamarádkou následující interview.

Kde jsi v Mongolsku žila?

V hlavním městě *Ulaanbaataru*, kde jsem bydlela v bytě s rodiči a mladší sestrou *Boogi*.

Co vedlo k tomu, že jsi odešla z Mongolska k nám do České republiky?

V mých patnácti letech rodiče odešli do ČR z důvodu získání práce, v Mongolsku totiž velké továrny nejsou a je zde značná nezaměstnanost. Maminka TSATSARMAA si zde našla práci ve firmě, která vyrábí oblečení, a tatínek PUREVGARID ve firmě vyrábějící díly do automobilů. Už v tu dobu jsem věděla, že odejdu za svými rodiči.

**Zůstala jsi tedy doma sama se sestrou?
Ne, starala se o nás má teta a po dvou letech
jsem spolu se sestrou odešla za rodiči do
Čech. Do Havlíčkova Brodu se přestěhovali
i někteří moji přátelé. V Mongolsku ale stále
máme spoustu příbuzných a přátel.**

**Nejspíše nebylo lehké u nás nastoupit
na základní školu a zapojit se do úplně
jiného systému života, že?**

**To opravdu nebylo. Dne 8. listopadu 2007
jsem nastoupila na ZŠ Nuselskou v Havlíč-
kově Brodě, kde jsem začala navštěvovat
7. třídu. Česky jsem v té době vůbec neuměla,
chodila jsem pouze na kurzy, ale až potom,
co jsem nastoupila do školy. S češtinou mi
pomáhala i moje kamarádka, která přišla také
z Mongolska a žila v Čechách už déle. Učení
mi šlo, ale základní školu jsem musela opustit
předčasně po dokončené 8. třídě, protože
jsem dosáhla plnoletosti. Matka mi pro další
studium vybrala obchodní akademii a hotelo-
vou školu, obor ekonomické lyceum.**

**Jaký je rozdíl mezi školami v Mongolsku
a v České republice?**

**V Mongolsku se chodí do školy od 1. do
12. třídy. Střední školy u nás vůbec nejsou,
a tak když úspěšně dokončíte 12. rok studia,
můžete jít přímo na vysokou školu. V 10. třídě
můžete ale předčasně odejít (je povinná)
a jít se učit dva roky nějakému „řemeslu“
(v ČR je to v podstatě obdoba učilišť). Pokud
se rozhodneme dojít až do 12. třídy, jako
to dělá většina žáků, na konci se neskládá
maturitní zkouška, ale dělají se testy. V pří-
padě, že testy neprojdete, musíte se také
jít učit řemeslu.**

Další odlišností od české školy je, že máme známkování od 5 do 2, tedy nejlepší je za 5 a nejhorší za 2. Někdy se může hodnotit i pomocí procent. Na konci roku jsme nedostávali vysvědčení, ale měli jsme knížečky, kam se známky zapisovaly. Do školy se chodí v uniformách a prázdniny jsme měli už od června. Ale výuka probíhá jako tady. Kolem 8.00 se



začíná a končí se kolem 14.00 nebo 16.00 hodiny. I předměty, které se vyučují, jsou stejné (až na češtinu). V Mongolsku jsem se učila ještě ruštinu. Umím tedy dohromady pět jazyků (čeština, mongolština, ruština, angličtina, němčina).

Když už jsme u těch maturit, pořádáte u vás také maturitní plesy?

Maturitní ples nemáme, ale ve volném překladu do češtiny máme „poslední zvonění“, což má vlastně podobný průběh jako v Čechách maturitní ples.

Jaké předměty jsou tvé oblíbené?

Baví mě matematika, ale opravdu nemám ráda biologii.

Jsou lidé v Mongolsku a jejich styl života odlišný od toho v Čechách?

Lidé v Mongolsku chodí lépe oblékáni a více o sebe pečují. Z náboženství převažuje buddhismus, ale jelikož nejsem buddhista, moc vám toho nepovím. Mongolské rodiny jsou početnější (moje matka i můj otec jsou z deseti dětí). Žena, která čeká své první dítě, nemůže jít na potrat. Pohlavní styk je přípustný až po svatbě, ve výjimečných případech od 18 let, ale antikoncepce je povolena. Dívky se moc nemalují, protože rodiče jim to zakazují. Vládne tu pluralitní demokracie. Ženy, které mají malé dítě, nedostávají mateřskou. Lidé jsou v Mongolsku pracovitější a zodpovědnější. Určitě je zde i menší kriminalita. Lidé bydlí v bytovkách a v tzv. jurtách. Pěstují slepice, krávy, ryby, kozy... Máme i svůj národní sport a hodně jezdíme na koni. Mongolské děti mají své příjmení po křestním

**jméně svého otce. Taký si v rodině vykáme.
Mladší musí vykat staršímu, tedy i mě mladší
sestra vyká (starší ale může mladšímu tykat).**

**Mluvíte doma česky, nebo mongolsky?
Rodiče česky rozumí, ale nemluví tak. Bavíme
se mezi sebou mongolsky. Rozumím i někte-
rým vulgárním výrazům v češtině...**

**Jaké používáte písmo?
Píšeme azbukou a máme i své speciální
písmo. Píše se do sloupců, a ne do řádků.**

**Jakou platíte měnou?
Platíme měnou „*tugrukh*“, 1 Kč je v přepočtu
asi 70 TUG. Nepoužíváme mince, ale pouze
bankovky 10, 20, 50, 100, 500, 1000, 5000,
10 000 a 20 000 TUG. Na bankovkách od 10
do 100 je vyobrazen Sukhbaatar a od 500
výše Chinggis Khaan.**

**V kolika letech dosahujete plnoletosti?
Plnoletosti se v Mongolsku dosahuje
v 18. roce života, stejně jako v ČR. Od tohoto
roku si můžeme udělat řidičský průkaz, mů-
žeme pít alkohol, ale nepsaným pravidlem je,
že až od 24 let, pokud stále bydlíme s rodiči.
Na diskotéky můžeme také až od 18 let.
Občanský průkaz vlastníme od 16 let.**

**Máte národní jídlo, jako je u nás třeba
„svíčková“?
Národním mongolským jídlem je Buuz. Je to
směs hovězího masa s cibulí. Ta je obalena
v mouce s vodou a pak se vše dusí.**

Slavíte v Mongolsku také Vánoce?

V Mongolsku slavíme Vánoce až v únoru, a to celý týden. Vše připraví nejstarší člen rodiny. Nemáme vánoční stromeček a ani vánočního kapra s bramborovým salátem. Ale stejně jako vy si dáváme dárky. Nemáme na to ale vyhrazený jediný den, obdarováváme se v celém týdnu. Vždy se sejde celá rodina a zpíváme koledy. I v době, kdy jsme v Čechách, slavíme Vánoce po mongolsku, a ne po česku.

A jak slavíte ostatní české svátky?

Velikonoce a čarodějnice neslavíme vůbec. Silvestr slavíme stejně jako Češi. Speciální svátek máme 7. července. Právě v tento den se hrají národní sporty Bukh, Morin uraldaan a Num sum kharvaan.

Máš nějaké koníčky a záliby, které provozuješ ve svém volném čase?

Baví mě basketbal, ale hraju ho jen rekreačně. Také mám ráda popovou hudbu. Má nejoblíbenější skupina je mongolská, Motive. Českou muziku neposlouchám, protože nerozumím textu, ale Karla Gotta znám, ten je známý i v Mongolsku. S rodiči také cestujeme. Byli jsme v Itálii nebo cestujeme po Čechách.

Máš nějaké přání nebo sen, který by sis chtěla splnit?

Ano, mým velkým přáním je navštívit Francii.

Na závěr bychom chtěly říct, že bylo velmi zajímavé a poučné zahrát si na „reportéry“. Dozvěděly jsme se nejen spoustu nových informací ze života naší spolužačky, ale i to, jak žijí lidé v jiné zemi, od nás velmi vzdálené. Myslíme si, že jsme se všechny ještě více

sblížily a odstranily pomyslnou bariéru, kterou vytvořila horší možnost dorozumívání a komunikace s naší přítelkyní, ale i její uzavřenost. Proto doufáme, že se s nějakým podobným projektem znovu setkáme, protože kromě dobré spolupráce jsme se všechny skvěle pobavily.



Veronika Hnízdovalá

16 let, 4. místo v kategorii pro starší žáky

ve 3. ročníku soutěže

Ztraceno v překladu

Čeština, i když je má mateřština, zdá se těžká a mně samotné někdy záhadnou kličkou a přesmyčkou pravidel, háčeků a čárek. Stává se, že i rodilému mluvčímu může tento jazyk působit značné potíže v jeho používání.

Ovšem jaké problémy musejí překonávat nerodilí mluvčí? Například lidé s přechodným pobytem v české zemi jsou v takových situacích stavění před mnohem těžší překážku, než si dokážeme představit. Zdolání takové bariéry, jako je umět číst, psát a mluvit českým jazykem, rozhodně nebude snadný úkol.

Jak všichni víme, v České republice nežijí jen Češi. Značnou část populace tvoří Slováci, Poláci, Ukrajinci, ale i Romové nebo Vietnamci. Valnou většinu tvoří samozřejmě Češi, ale musíme si uvědomit, že české občanství nevlastníme jenom my.

Zřejmě si přes rasistické myšlení nebo zahledění nás samotných do sebe nechceme připustit, že vietnamské nebo romské děti jsou stále děti. Nechceme si připustit skutečnost, že i ony chtějí mít přátele a jejich touhy a dětské sny mohou být úplně stejné jako přání českých dětí. Neuvědomujeme si, jak těžké musí být samotné začlenění do kolektivu nejen mezi vrstevníky a pochopení samotné komunikace v českém jazyce.

Spousta lidí se musí přeorientovat ze své přirozené azbuky, klikaté řečtiny nebo

čínských znaků na celkově jinou a možná i složitější latinku. A nejen to. Umět správně komunikovat a artikulovat v jednoduchém dialogu, který pro nás může být z různých hledisek důležitý nebo jinak významný, bývá velkou překážkou. Někteří Češi se ani nesnaží složitou situaci přistěhovalců pochopit. Nesnaží se komunikovat a navázat hlubší kontakt pro snazší dorozumívání – jednoduše se s cizince odmítají bavit a ukazují se v tom nejhorším světle, jejich sociální inteligence klesá o několik stupňů hluboko níže. Pochoopení – to je to, co nám chybí... Přitom sami nevíme, kdy se v takové podobné situaci můžeme ocitnout my sami.

A jsou snad na tom malé děti lépe než dospělí jedinci? Netroufám si tvrdit, ba naopak. „Malí nerodilí mluvčí“ si v češtině musejí připadat jako ztracená jehla v kupce sena (samozřejmě jen tehdy, když v České republice nevyrůstají od útlého věku). Pokud mají takové štěstí, že jejich rodiče se s češtinou sžili natolik, že si mohou dovolit plynule komunikovat s dětmi i v domácím prostředí v českém jazyce, pak to je jiná. Ovšem i takové děti se mohou stát hlavním zájmem agresorů a šikanistů nejen kvůli barvě pleti, ale i kvůli vyznávání jiného náboženství. Jazyková bariéra takovým dětem asi rozhodně nepřispívá.

Na druhou stranu se musím přimluvit a přiklonit k tolerantním pedagogům ve školách a mateřinkách, chápajícím zaměstnavatelům a obecně k určité menšině Čechů bez rasistických sklonů. Přistěhovalců, kteří se potýkají s češtinou, přibývá. To může někomu připadat jako bláznivá a nepochopitelná myšlenka – (Proč právě Česká republika?) Ovšem tato myšlenka honící se v hlavách několika

stovkám lidí je pravdivá. Česká populace se neskládá jen z lidí, kteří mají češtinu jako svou mateřštinu. Naštěstí to v dnešní době není takový problém jako v minulých letech. Existuje několik příruček a učebnic o české gramatice, výslovnosti a funkčních stylech. Učebnicová skripta, která nejsou určena jenom malým dětem, se rozhodně v 21. století dají sehnat v kamenných i internetových obchodech. Pokud někdo zájem má, cesta ke snadné češtině mu je otevřená.

Je tedy vážně nutné takové občany ČR vykořisťovat a ukazovat si na ně prstem? Zamysleme se, zda se nám právě jejich výhoda: ovládat češtinu a jiný cizí jazyk, nebude někdy hodit. Sami pak jednou za pět let můžeme mít v plánu, naučit se jiné řeči a budeme toužebně lačnit po hodinách s rodilým mluvčím. Překladači samozřejmě také o práci nikdy nepřijdou, alespoň ne v této době. Nejen z tohoto hlediska, ale i z morálního a sociálního, bychom měli popřemýšlet, zda není náš netrpělivý přístup někdy až přehnaný. S trpělivostí jde všechno lépe. Dejme takovým lidem čas, prostředky a takové sociální poměry, které jim umožní se s češtinou sžít. Jednou můžeme být v naprosto stejné, nebo podobné situaci a budeme to my, kdo bude takzvaně *ztracen v překladu...* Jak bychom takovou situaci zvládli?
– Tak takovou otázku si musí zodpovědět každý sám.

Adam Vališ

15 let, 1. místo v kategorii pro starší žáky
ve 3. ročníku soutěže

Koho chleba jíš...

Když se řekne přísloví „Koho chleba jíš, toho píseň zpívej“, rodilý Čech si pod ním nejspíš představí, že by se měl slušně chovat k tomu, kdo ho živí. Možná by se zamyslel, jestli se náhodou přísloví nevztahuje například na humanitární pracovníky, kteří přehlédnou špionážní činnost (možná i dodávku zbraní) v nadšení, že našli sponzora, nebo jestli se netýká situace, kdy politik sponzoruje novinové vydavatelství a logicky se na základě nepsaného pravidla očekává, že o něm takové noviny budou psát jen v dobrém. Obecně by si mohl tedy říci, že přísloví navádí člověka k přehlédnutí sporné morálky ze zjištěných důvodů.





Jak tohle přísloví ale pochopí nerodilý mluvčí/cizinec? Může ho pochopit třeba tak, že když sní někomu chleba, musí mu zazpívat písničku. K dokonalému pochopení tohoto přísloví mu pak nezbyvá než si položit značný počet doplňujících otázek:

Je možno zpěvem v této zemi platit? Dalo by se toto platidlo používat i k mezinárodnímu obchodu? Jaký je asi mezi zpěvem a zaběhlými měnami kurz?

Představte si, že jste mezinárodní businessman a čeká vás obchod. Najednou jste zjistili, že nemáte peníze. Bylo by příjemné mít možnost uchýlit se k nejjednodušší variantě – zazpívat. Má to ale háček. Pořád nevíme, kolik písní by businessman musel zazpívat. Neznáme přeci ten převodní kurz mezi písní a penězi. Nebo je snad k zaplacení tak velkého obchodu rovnou třeba obstarat sbor? A jak zaplatit drahý sbor? Obstarat na to další sbor?

Dále si musí cizinec položit otázku, co by si počal člověk, který je němý. To by se z něj mohl stát žebrák a bezdomovec!

Evropská unie by určitě zpěv jako platidlo z důvodu diskriminace zakázala. Nediskriminuje jen lidi bez hlasu. Neslyšícímu taky těžko zazpíváte, aby to pro něj mělo smysl... Zpěváci by ale určitě opět byli nejbohatšími lidmi na světě. A učitelé hudební výchovy na školách a univerzitách by vykonávali jednu z nejprestižnějších profesí.

Určitě by nerodilého mluvčího zajímala možnost placení v supermarketu. Budou existovat speciálně odhlučněné pokladny, kde zazpíváte? Nebo bude možnost si písničku nahrát do telefonu nebo karty a připojit ji ke speciálnímu přístroji, který by nahranou písničku přehrával do sluchátek pokladní? A když bude 50% sleva, bude mocť člověk zazpívat jen půlku písničky?

Dále by mohlo cizince zajímat, jestli jde přednahrát písničku jako dárkový kupon, který by fungoval jako přáníčko k narozeninám.

Ale vraťme se k přísloví „čí chleba jíš, toho píseň zpívej“. Dá se pochopit tak, že jedna písnička rovná se obyčejný chleba bez přílohy, dvě zazpívané písničky je chleba namazaný lučinou, tři zazpívané písničky je chleba namazaný máslem a na něm marmeláda a čtyři písničky znamenají chleba se šunkou/salámem? Čtyři písničky pochopitelně proto, protože šunka a salám jsou dražší než lučina nebo marmeláda.

Tyhle úvahy mě úplně vyčerpaly a dostal jsem hlad. Neměli byste kousek chleba? Umím docela hezky zpívat...

Česká společnost už není tak jednotvárná jako před staletími. Už tu nežijí jen Češi. Už tu ani nežijí jen Evropané. V Čechách se usadilo mnoho cizinců přicházejících ze všech kontinentů. Jaké je první české slovo, které se cizinec naučí? Je to dobrý den? Je to ahoj? Nebo je to promiňte, nerozumím? A není to tak, že „promiňte, nerozumím“ říká vlastně každý člověk, a to ve chvíli, kdy se narodí?

Někdo se narodí tam, kde i studuje a žije. Někdo se po narození stěhuje a pak se musí přizpůsobovat jiným zvykům, jinému jazyku. Rozhodně by při tom procesu přizpůsobení ale neměl člověk zapomínat na to, odkud je.

Každopádně by bylo hezké, kdybychom všichni žili v zemi, kde by odpovědí na větu: „Promiňte, nerozumím...“ – pokaždé bylo: „Nevadí, já ti s češtinou pomůžu.“

Duong Nguyen

Cizinec

Cizinec bydlí na pusté skále,
Slunce mu sotva zasvítá!
Chlad a mlhy tam panují stále –
Květina tam nevykvítá!
Studený vichr s kadeřmi pohrává,
Zmrtvělý kolem mu svět,
Čas ubíhá i opadává
Mladostí cizincovy květ.

Jakž možno jen, že si nezoufá?
Jak zlomená květina vadne.
Štěstí proň, že v nic nedoufá
Než – v klidný růvek v zemi chladné;
Nač také by čekal více?
Vzdálen jest od svých srdcem – myšlenkou
O lásce sen byl jeho milenkou,
On sám zhaslá – jen doutnající svíce!

Zem studená ho skryje,
Kde? – Zda hrob jeho komu znám?
Neoželen tam kdesi shnije –
V hrobě jak v životě – jen sám!
Plakat proň žádný as nebude,
Jakž u domácích bývá –
Cizinci jen vichr zahude
A někdy v noci sejček zazpívá!

Čeština je i můj jazyk
sborník příspěvků literární a tvůrčí soutěže

**Redakce: Duong Nguyen, Markéta Votavová,
Zuzana Vodňanská**

Ilustrace: Michaela Kukovičová

Grafická úprava: Belavenir

Jazykové korektury: Jana Křížová

Tisk: Tiskárny Havlíčkův Brod a.s.

**Vydala: META, o.p.s. – Společnost pro
příležitosti mladých migrantů v roce 2015**
ISBN 978-80-906296-5-3

www.meta-ops.cz

www.inkluzivniskola.cz



**Vydání sborníku je spolufinancováno
z prostředků Hlavního města Prahy,
Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR
a Ministerstva vnitra ČR na integraci cizinců.**



Kristýna Klejdusová
6

Eliška Špačková
8

Petra Řeháková
Lucie Studená
Nikola Hlaváčková
Iva Černá
14

Benjamín Horváth
18

Martina Zajacová
20

Nguyen Nhu Viet Anh
24

Martina Pamánková
28

Tereza Dvořáková
34

Tereza Kropáčková
41

Anna Prstková
44

Ljuba Matveeva
46

Eliška Vaňkátová
50

Anežka Švarcová
52

Jan Lukavský
57

Tereza Macurová
60

Eliška Lulková
64

Gabriela Suchánská
67

Klára Řezáčová
69

Lucie Rybková
72

Sarah Abdeslamová
75

Heorhi Savitski
81

Nguyen Thuy Linh
83

Nguyen Thuy Linh
88

Barbora Lipnerová
95

Tereza Poláková
97

Hana Duongová
Věra Andrlíková
Lucie Sedláčková
102

Lucie Smejkalová
Pavla Pelikánová
Andrea Matějková
Adéla Šimková
Enkhmend Purevgarid
108

Veronika Hnízdová
115

Adam Vališ
118



meta

společnost pro příležitosti
mladých migrantů